

**BULETINI PERIODIK I
PRAKTIKËS GJYQËSORE
PERIODIČNI BILTEN
SUĐSKE PRAKSE**

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

**JANAR - MARS
JANUAR - MART
2023**

I

**Buletini periodik i praktikës gjyqësore
të Gjykatës Kushtetuese**
(Janar– Mars 2023)

Buletini periodik i praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese përmban përmbledhjen e aktgjyqimeve dhe aktvendimeve me rëndësi dhe interes të veçantë, të cilat janë publikuar nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata) gjatë periudhës së fundit tre (3) mujore.

Me qëllimin për ta bërë sa më të qartë për lexuesit natyrën e vendimeve të Gjykatës Kushtetuese, aktgjyqimet dhe aktvendimet janë klasifikuar sipas pretendimeve të bazuara në nenet specifike të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta).

Buletini periodik i praktikës gjyqësore është një dokument që publikohet në bazë periodike dhe është përgatitur nga Sekretaria e Gjykatës vetëm për çështje informative.

Tekstet e plota të aktgjyqimeve dhe të aktvendimeve të përfshira në këtë Buletin janë publikuar në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, dhe mund t'i gjeni të publikuara edhe në ueb-faqen e Gjykatës Kushtetuese: www.gjk-ks.org

Për të pranuar Buletin periodik të praktikës gjyqësore në postën tuaj elektronike, ju lutemi të regjistrohemi në ueb-faqen e Gjykatës:

www.gjk-s.org/publication_category/buletini-periodik

Vërejtje: Kushdo që dëshiron të kopjojë, përkthejë apo shfrytëzojë për qëllime të tjera të gjitha ose një pjesë të informacioneve të përmbajtura në Buletin, duhet të kontaktojë Sekretarinë e Gjykatës Kushtetuese për udhëzime të mëtejshme.

**Periodični bilten sudske
prakse Ustavnog suda**
(Januar-Mart 2023. godine)

Periodični bilten sudske prakse Ustavnog suda sadrži sažetke presuda i rešenja od posebnog značaja i interesa, koje je Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) objavio u poslednja tri (3) meseca.

Kako bi se čitaocima učinila što jasnijom priroda odluka Ustavnog suda, presude i rešenja su klasifikovani prema navodima zasnovanim na određenim članovima Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Periodični bilten sudske prakse je dokument koji se objavljuje periodično, a Sekretarijat suda ga priprema samo u informativne svrhe.

Kompletni tekstovi presuda i rešenja sadržanih u ovom Biltenu objavljeni su u Službenom listu Republike Kosovo, a mogu se naći i na internet stranici Ustavnog suda:

www.gjk-ks.org

Da biste primali Periodični bilten sudske prakse na svoju adresu elektronske pošte, molimo vas registrujte se na internetstranici Suda:

https://gjk-ks.org/sr/publication_category/periodicni-bilten/

Napomena: Svako ko želi da kopira, preveđe ili za druge svrhe koristi sve ili deo informacija sadržanih u ovom Biltenu treba da kontaktira Sekretarijat Ustavnog suda za dalja uputstva.

"Perandori Justinian", nr. 44. 10 000 Prishtinë
Tel: +383 (0) 38 60 61 62
Mob: +383(0) 45 200 595; +383(0) 45 200 576
Fax: +383(0) 38 60 61 70
Email: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org
©Gjykata Kushtetuese 2023

Tabela e përmbajtjes / Pregled sadržaja

I - Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

I - Član 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

(i) Cenim i parimit të “qasjes në gjykatë”

(i) Povreda načela “pristupa sudu”

- Mos trajtimi nga gjykatat e rregullta i pretendimeve të parashtruesit të kërkesës lidhur me ligjshmërinë e Dekretit të Presidentit për shkarkimin e tij nga detyra e Ambasadorit, cenon parimin e “qasjes në drejtësi”, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejshëm: KEDNJ), duke pasur parasysh që Dekreti kishte karakter individual dhe prekte të “drejtat civile” të parashtruesit të kërkesës: shkelje e të drejtave kushtetuese.
- Nerazmatranje redovnih sudova navoda podnosioca zahteva u pogledu zakonitosti ukaza predsednika o njegovom razrešenju sa funkcije ambasadora, krši načelo „pristupa pravdi“, kao sastavnog dela pravičnog suđenja zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), s obzirom da je ukaz imao individualni karakter i da je uticao na „građanska prava“ podnosioca zahteva: povreda ustavnih prava.

KI214/21, Parashtrues: Avni Kastrati, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Republikës të Kosovës [ARJ.nr.84/2021], të 22 shtatorit 2021.....7

KI214/21, Podnosilac: Avni Kastrati, Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosova [ARJ.nr.84/2021] od 22. septembra 2021. godine.7

(ii) Cenim i të drejtës për një „vendim të arsyetuar”

(ii) Povreda prava na “obrazloženu odluku”

- Mos-adresimi i fakteve vendimtare dhe kushteve ligjore përkitazi me lejimin e shtyrjes së ekzekutimit të dy vendimeve të Ministrisë përkatëse për Mjedis që i lejonin parashtruesit të kërkesës prodhimin e energjisë nga burimet e ripërtëritshme përbën shkelje të së drejtës për një vendim të arsyetuar, si dhe interpretim dhe zbatim të gabuar të ligjit, të cilat kanë rezultuar në konkluzione arbitrare për parashtruesin e kërkesës, në kundërshtim me të drejtën për gjykim të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: shkelje e të drejtave kushtetuese.
- Nerešavanje odlučnih činjenica i zakonskih uslova u vezi sa omogućavanjem odlaganja izvršenja dve odluke relevantnog Ministarstva za životnu sredinu kojima je podnosiocu zahteva dozvoljena proizvodnja energije iz obnovljivih izvora predstavlja povredu prava na obrazloženu odluku, kao i pogrešno tumačenje i primenu zakona, što je rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva, u suprotnosti sa pravom na pravično suđenje zagaranovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: povreda ustavnih prava.

KI143/22, Parashtrues: Hidroenergji sh.p.k, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës [ARJ.UZVP.nr. 51/2022] të 19 korrikut 2022.....10

KI143/22, Podnosilac: Hidroenergji d.o.o, Ocena ustavnosti presude [ARJ. UZVP. br. 51/2022] Vrhovnog suda Kosova od 19. jula 2022. godine.....10

(iii) Cenimi i të drejtës për një “vendim të arsyetuar”

(iii) Povreda prava na “obrazloženu odluku”

- Mos-adresimi i fakteve vendimtare dhe kushteve ligjore përkitazi me lejimin e shtyrjes së ekzekutimit të dy vendimeve të Ministrisë përkatëse për Mjedis, që i lejonin parashtruesit të kërkesës prodhimin e energjisë nga burimet e ripërtëritshme, përbën shkelje të së drejtës për një vendim të arsyetuar, si dhe interpretim dhe zbatim të gabuar të ligjit, të cilat kanë rezultuar në konkluzione arbitrare për parashtruesin e kërkesës, në kundërshtim me të drejtën për gjykim të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: shkelje e të drejtave kushtetuese
- Nerešavanje odlučnih činjenica i zakonskih uslova u vezi sa omogućavanjem odlaganja izvršenja dve odluke relevantnog Ministarstva za životnu sredinu kojima je podnosiocu zahteva dozvoljena proizvodnja energije iz obnovljivih izvora predstavlja povredu prava na obrazloženu odluku, kao i pogrešno tumačenje i primenu zakona, što je rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva, u suprotnosti sa pravom na pravično suđenje zagaranovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: povreda ustavnih prava.

KI36/22, Parashtrues: “MATKOS GROUP“ sh.p.k, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës [ARJ. Nr. 116/2021] të 28 tetorit 2021.....14

KI36/22, Podnosilac: “MATKOS GROUP“ d.o.o, Ocena ustavnosti presude [ARJ. br. 116/2021] Vrhovnog suda Kosova od 28. oktobra 2021. godine.....14

(iv) Cenimi i parimit të gjykimit “brenda një afati të arsyeshëm”

(iv) Povreda načela suđenja "u razumnom roku"

- Kohëzgjatja e procedurave lidhur me padinë e parashtruesit të kërkesës para gjykatave të rregullta për më tepër se gjashtëmbëdhjetë (16) vite, përbën shkelje të së drejtës për një vendim gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: shkelje e të drejtave kushtetuese
- Trajanje postupka u vezi sa tužbom podnosioca zahtevom pred redovnim sudovima više od 16 (šesnaest) godina predstavlja povredu prava na donošenje sudske odluke u razumnom roku, kao sastavni deo pravičnog suđenja zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: povreda ustavnih prava.

KI06/21, Parashtrues: Dragan Mihajloviq, Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së procedurave në Gjykatën e Apelit të Republikës së Kosovës, përkitazi me lëndën Ac. Nr. 3930/2016.....18

KI06/21, Podnosilac: Dragan Mihajloviq, Zahtev za ocenu ustavnosti postupaka pred Apelacionim sudom Republike Kosova u vezi sa predmetom Ac. br. 3930/2016.....18

(v) E drejta për seancë dëgjimore

(v) Pravo na saslušanje

- Mos mbajtja e seancës dëgjimore në dy nivele të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme, duke pasur parasysh që gjykatat e rregullta nuk kanë trajtuar “çështjet ekskluzivisht ligjore ose të natyrës së lartë teknike” por edhe çështje faktike, përbën shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: shkelje e të drejtave kushtetuese

- Neodržavanje ročišta na dva nivoa Posebne komore Vrhovnog suda, s obzirom da se redovni sudovi nisu bavili „isključivo pravnim ili visokotehničkim pitanjima“ već i činjeničnim pitanjima, predstavlja povredu prava na pravično suđenje zagantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: povreda ustavnih prava.

KI108/22, Parashtrues: “Metalinvest S.H.A.”, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [AC-I-19-0213] të Kolegjit të Apelit të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme të Kosovës për çështjet që lidhen me Agjencinë Kosovare të Privatizimit, të 16 marsit 2022.....21

KI108/22, Podnosilac: “Metalinvest S.H.A.”, Ocena ustavnosti presude [AC-I-19-0213] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 16. marta 2022. godine.....21

II - Neni 24 [Barazia para Ligjit]

II - Član 24 [Jednakost pred Zakonom]

(i) Barazia para ligjit

(i) Jednakost pred zakonom

- Dallimi në trajtim lidhur me përfitimin e pensionit kontributpagues, duke përcaktuar, në një rëndësi, se stazhi i punës për pension-kontributpagues për vitet 1989-1999, njihet për “punëtorët e arsimit, shëndetësisë dhe të tjerëve që kanë punuar në sistemin e Republikës së Kosovës”, ndërsa në anën tjetër, nuk i njihet kategorive të tjera të qytetarëve të cilët janë larguar nga puna gjatë viteve të ‘90-ta bazuar në ligje diskriminuese, përbën cenim të së drejtës për barazi para ligjit të garantuar me nenin 24 të Kushtetutës dhe nenin 14 të KEDNJ-së: shkelje e të drejtave kushtetuese
- Razlika u tretmanu u vezi sa sticanjem penzije platiša doprinosa, utvrđujući, s jedne strane, da se radni staž za penziju platiša doprinosa za godine 1989-1999 priznaje „za prosvetne, zdravstvene i druge radnike koji su radili u sistemu Republike Kosovo“, dok s druge strane, ne priznaje za druge kategorije građana koji su udaljeni sa posla tokom 90-ih godina na osnovu diskriminatornih zakona, predstavlja povredu prava na jednakost pred zakonom zagantovanog članom 24. Ustava i članom 14. EKLJP-a: povreda ustavnih prava.

KO190/19Parashtrues: Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së nenit 8, paragrafit 2, të Ligjit nr. 04/L-131 për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti lidhur me nenin 5 dhe 6 të Udhëzimit Administrativ (MPMS) nr. 09/2015 për Kategorizimin e Shfrytëzuesve të Pensionit Kontributpagues sipas Strukturës Kualifikuese dhe Kohëzgjatjes së Pagesës së Kontributeve.....25

KO190/19, PodnosilacVrhovni sud Republike Kosovo, Ocena ustavnosti člana 8. stava 2. Zakona br. 04/L-131 o penzijskim šemama finansiranim od države u vezi sa članovima 5. i 6. Administrativnog uputstva (MRSZ) br. 09/2015 za kategorizaciju korisnika penzije platiša doprinosa prema kvalifikacionoj strukturi i dužini vremena uplate doprinosa.....25

III - Neni 25 [E Drejta për Jetën]

III - Član 25 [Pravo na Život]

(i) Cenimi i të drejtës për jetën

(i) Povreda prava na život

- Mosveprimi i autoriteteve përgjegjëse lidhur me rastin e dhunës në familje, që ka rezultuar në vdekjen e S.M., kishte cenuar të drejtën në jetë të S.M. të garantuar me nenin 25 të Kushtetutës dhe nenin 2 të KEDNJ-së, pasi që autoritetet përgjegjëse kishin dështuar të bëjnë një vlerësim të mirëfilltë të rrezikut, i cili duhet të jetë autonom, proaktiv dhe i menjëhershëm, dhe marrë parasysh që autoritetet shtetërore ishin në dijeni apo ishin dashur të jenë në dijeni në lidhje me rrezikun e menjëhershëm dhe real për jetën e S.M.-së: shkelje e të drejtave kushtetuese.
- Neçinjenjem nadlezhnih organa u vezi sa slučajem nasilja u porodici, koje je za posledicu imalo smrt S.M., povređeno je pravo na život S.M. zagantovano članom 25. Ustava i članom 2. EKLJP-a, budući da nadležni organi nisu izvršili odgovarajuću procenu rizika, koja mora biti autonomna, proaktivna i neposredna, a uzimajući u obzir da su državni organi znali ili trebalo da znaju za neposrednu i stvarnu opasnost po život S.M.: povreda ustavnih prava

KI129/21, Parashtrues: Velerda Sopi, Vlerësim i kushtetushmërisë së “veprimeve dhe mosveprimeve” të Gjykatës Themelore në Gjiilan, Prokurorisë Themelore në Gjiilan, Stacionit Policor në Graçanicë dhe Prokurorisë Themelore në Prishtinë.....32

K129/21, Podnosilac zahteva: Velerda Sopi, Ocena ustavnosti “činjenja i nečinjenja” Osnovnog suda u Gnjilanu, Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu, Policijske stanice u Gračanicu i Osnovnog tužilaštva u Prištini.....32

IV- Neni 46 [Mbrotjja e Pronës]

IV- Član 46 [Zastita imovine]

(i) E drejta e pronës dhe revokimi i licencës së punës

(i) Pravo na imovinu i opoziv radne dozvole

- Revokimi i licencës para skadimit të afatit përbën “ndërhyrje” në të drejtën në pronë të parashtruesit të kërkesës, të garantuar me nenin 46 të Kushtetutës dhe nenin 1 të Protokollit nr.1 të KEDNJ-së, sepse parashtruesi i kërkesës kishte pritur legjitime që gjatë periudhës për të cilën kishte pasur licencën dhe leje të vlefshme të punës, bazuar në Ligjin paraprak për Lojërat e Fatit, ai do të mund të ushtronte aktivitetin e tij ekonomik dhe të gëzonte në mënyrë paqësore pronën e tij: shkelje e të drejtave kushtetuese.
- Opoziv licence pre isteka roka predstavlja „uplitanje“ u pravo na imovinu podnosioca zahteva, zagantovano članom 46. Ustava i članom 1. Protokola br. 1. EKLJP-a, jer je podnosilac zahteva imao legitimno očekivanje da bi tokom perioda za koji je imao važeću licencu i radnu dozvolu, na osnovu prethodnog Zakona o igrama na sreću, mogao da obavlja privrednu delatnost i mirno uživa svoju imovinu: povreda ustavnih prava

KI185/21, Parashtrues: SHPK „CO COLINA“, Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit nr. 06/L-155 për Ndalimin e Lojërave të Fatit dhe Aktgjykimit të Gjykatës Supreme [ARJ.UZVP.nr. 83/2021] të 7 shtatorit 2021.....39

K185/21, Podnosilac zahteva: „CO COLINA“ d.o.o., Zahtev za ocenu ustavnosti Zakona br. 06/L-155 o zabrani igara na sreću i presude [ARJ. UZVP. br. 83/2021] Vrhovnog suda od 7. septembra 2021. godine39

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenim i parimit të "qasjes në gjykatë"

KI214/21, Parashtrues: Avni Kastrati, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës [ARJ.nr.84/2021], të 22 shtatorit 2021.

Mos trajtimi nga gjykatat e rregullta i pretendimeve të parashtruesit të kërkesës lidhur me ligjshmërinë e Dekretit të Presidentit për shkarkimin e tij nga detyra e Ambasadorit, cenon parimin e "qasjes në drejtësi", si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, duke pasur parasysh që Dekreti kishte karakter individual dhe prekte të "drejtat civile" të parashtruesit të kërkesës: *shkelje e të drejtave kushtetuese*.

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me lirimimin e parashtruesit të kërkesës nga detyra e Ambasadorit të Republikës së Kosovës në Republikën e Sllovenisë nëpërmjet një dekreti të Presidentes së Republikës së Kosovës. Kundër Dekretit të Presidentes, parashtruesi i kërkesës kishte parashtruar padi në Gjykatën Themelore në Prishtinë. Kjo e fundit e kishte hedhur poshtë padinë si të palejuar, ndër tjerash, me arsyetimin se sipas dispozitave të Ligjit për Konfliktet Administrative, një dekret i Presidentes nuk mund të jetë objekt vlerësimi në procedurën e konfliktit administrativ, por i njëjti mund t'i nënshtrohet vetëm procedurës së vlerësimit të kushtetutshmërisë nga ana e Gjykatës Kushtetuese. Vendimi i Gjykatës Themelore ishte konfirmuar edhe nga Gjykata e Apelit dhe ajo Supreme.

Çlan 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda načela "pristupa sudu"

KI214/21, Podnosilac: Avni Kastrati, Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosova [ARJ.nr.84/2021] od 22. septembra 2021. godine

Nerazmatranje redovnih sudova navoda podnosioca zahteva u pogledu zakonitosti ukaza predsednika o njegovom razrešenju sa funkcije ambasadora, krši načelo „pristupa pravdi“, kao sastavnog dela pravičnog suđenja zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), s obzirom da je ukaz imao individualni karakter i da je uticao na „građanska prava“ podnosioca zahteva: *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja se odnose na razrešenje podnosioca zahteva sa mesta ambasadora Republike Kosovo u Republici Sloveniji putem ukaza predsednice Republike Kosovo. Protiv ukaza predsednice, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu u Prištini. Poslednje navedeni je odbio tužbu, kao nedozvoljenu, između ostalog, sa obrazloženjem da prema odredbama Zakona o upravnim sporovima, ukaz predsednika ne može biti predmet ocene u upravnom postupku, već isti može biti predmet samo postupka ocene ustavnosti od strane Ustavnog suda. Odluku Osnovnog suda su potvrdili Apelacioni sud i Vrhovni sud.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Ustavnim sudom navodio da su mu redovni sudovi, time što nisu ocenili zakonitost osporenog ukaza, povredili osnovna prava i slobode zagaranovane članovima: 7. [Vrednosti], 65. [Nadležnosti Skupštine], 84. [Nadležnosti predsednika], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës para Gjykatës Kushtetuese pretendoi se, duke mos vlerësuar ligjshmërinë e dekretit të kontestuar, gjykatat e rregullta kishin shkelur të drejtat dhe liritë e tij themelore të garantuara me nenet: 7 [Vlerat], 65 [Kompetencat e Kuvendit], 84 [Kompetencat e Presidentit], 24 [Barazia para Ligjit], 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], 32 [E Drejta për Mjete Juridike], 45 [Të Drejtat Zgjedhore dhe të Pjesëmarrjes], 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] dhe 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore] të Kushtetutës. Kjo sepse, mes tjerash, parashtruesit të kërkesës i ishte mohuar e drejta për të përdorur mjetet juridike efektive në gjykatat e rregullta për të mbrojtur të drejtat e tij subjektive.

Gjetjet e Gjykatës

Në adresimin e pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, Gjykata fillimisht vlerësoi se thelbi i pretendimeve të parashtruesit të kërkesës ndërlidhej me të drejtën për “*qasje në drejtësi*”, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Në këtë kontekst, Gjykata fillimisht shtjelloi (i) parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe asaj të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përkitazi me parimin e “*qasjes në drejtësi*”; (ii) juridiksionin e gjyqësorit të rregullt dhe të saj, në trajtimin e akteve konkrete individuale në kuptim të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, me ç’rast, ndër tjerash, theksoi se ekziston një pozicion i qartë sa i përket funksioneve të gjyqësorit të rregullt dhe atij kushtetues, duke rikujtuar se i pari kujdeset për ruajtjen e supremacisë juridike të ligjit, përkatësisht të përputhshmërisë së akteve nënligjore me ligjin, ndërsa i dyti, përkatësisht Gjykata Kushtetuese, kujdeset për ruajtjen e

pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 45. [Pravo na izbor i učešće], 54. [Sudska zaštita prava] i 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava. Ovo iz razloga što je, između ostalog, podnosiocu zahteva uskraćeno pravo da koristi delotvorna pravna sredstva u redovnim sudovima za zaštitu svojih subjektivnih prava.

Nalazi Suda

Osvrćući se na navode podnosioca zahteva, Sud je prvo ocenio da se suština navoda podnosioca zahteva odnosi na pravo na „pristup pravdi“, kao sastavni deo pravičnog i nepristrasnog suđenja zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima. U tom kontekstu, Sud je prvo razradio (i) opšta načela svoje sudske prakse i Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa načelom „pristupa pravdi“; (ii) nadležnost redovnog sudstva i svoju nadležnost u razmatranju konkretnih individualnih akata u smislu člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, gde je, između ostalog, naglasio da postoji jasan stav koji se odnosi na funkcije redovnog i ustavnog sudstva, podsećajući da prvo vodi računa o očuvanju pravne supremacije zakona, odnosno usklađenosti podzakonskih akata sa zakonom, dok drugo, odnosno Ustavni sud, preuzima staranje o očuvanju pravne supremacije Ustava kroz proveru ustavnosti zakona i drugih akata sa Ustavom; i (iii) prirodu/karakter pravnih akata, sa posebnim naglaskom na ukaze predsednika sa individualnim karakterom kroz koje se može uticati na prava i slobode određenih pojedinaca, okolnosti u kojima, na osnovu Ustava Republike Kosovo, važećeg zakonodavstva, ali i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava i većine država članica Foruma Venecijanske komisije, pogođene strane imaju pravo da koriste pravna sredstva u redovnim sudovima, osim kada je

supremacisë juridike të Kushtetutës nëpërmjet kontrollit të kushtetutshmërisë së ligjeve dhe akteve tjera me Kushtetutën; dhe (iii) natyrën/karakterin e akteve juridike, me theks të posaçëm të dekreteve presidenciale me karakter individual përmes të cilëve mund të afektohen të drejtat dhe liritë e individëve të caktuar, rrethana këto në të cilat, bazuar në Kushtetutën e Republikës së Kosovës, legjislacionin e aplikueshëm por edhe praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe atë të shumicës së shteteve anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias, palët e afektuara kanë të drejtë të përdorin mjetet juridike në gjykatat e rregullta, përveç kur një mundësi e tillë kufizohet specifikisht me ligj dhe një kufizim i tillë është i justifikueshëm.

Gjykata, duke aplikuar këto parime në rrethanat e rastit konkret, konstatoi se dekreti i kontestuar i Presidentes për lirim nga pozita të parashtruesit të kërkesës, ngërthente të “drejta civile” të parashtruesit të kërkesës dhe “kontest” apo “mosmarrëveshje” në kuptim të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dhe për pasojë, dhe edhe duke u bazuar në dispozitat kushtetuese dhe legjislacionin e aplikueshëm, i takon grupit të dekreteve të karakterit individual të cilat mund të kontestohen në gjykatat e rregullta. Rrjedhimisht, Gjykata konstatoi se hedhja poshtë e padisë së parashtruesit të kërkesës si e palejuar, i kishte pamundësuar atij të drejtën për “qasje në drejtësi” në cenim të të drejtave të garantuara me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Përfundimi

Për pasojë dhe bazuar edhe në sqarimet e dhëna në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata konkludoi se, Aktgjykimi [ARJ.nr.84/2021] i Gjykatës Supreme, i 22 shtatorit 2021, Aktvendimi

takva mogućnost izričito ograničena zakonom i takvo ograničenje obrazloženo.

Sud je, primenjujući ova načela u okolnostima konkretnog slučaja, utvrdio da je osporenim ukazom predsednice o razrešenju podnosioca zahteva sa položaja došlo do uplitanja u „građanska prava“ podnosioca zahteva i „spor“ ili „neslaganje“ u smislu prava na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, a samim tim, i na osnovu ustavnih odredbi i važećeg zakonodavstva, spada u grupu ukaza individualnog karaktera koji se mogu osporiti pred redovnim sudovima. Shodno tome, Sud je utvrdio da mu je odbijanje tužbe podnosioca zahteva, kao nedozvoljene, uskratilo pravo na „pristup pravdi“ kršeći prava zagarantovana članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Zaključak

Shodno tome i na osnovu pojašnjenja datih u objavljenoj presudi, Sud je zaključio da presuda [ARJ. br. 84/2021] od 22. septembra 2021. godine Vrhovnog suda, presuda [AA. br. 612/2021] od 13. jula 2021. godine Apelacionog suda i rešenje [A. br. 1297/2021] od 1. juna 2021. godine Osnovnog suda u Prištini, nije u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

[AA.nr.612/2021] i Gjykatës së Apelit, i 13 korrikut 2021, dhe Aktvendimi [A.nr.1297/2021] i Gjykatës Themelore në Prishtinë i 1 qershorit 2021, nuk janë në përputhshmëri me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenim i të drejtës për një “vendim të arsyetuar”

KI143/22,Parashtrues: “Hidroenergji” Sh.P.K, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës [ARJ.UZVP.nr. 51/2022] të 19 korrik-ut 2022

Mos-adresimi i fakteve vendimtare dhe kushteve ligjore përkitazi me lejimin e shtyrjes së ekzekutimit të dy vendimeve të Ministrisë përkatëse për Mjedis që i lejonin parashtruesit të kërkesës prodhimin e energjisë nga burimet e ripërtëritshme përbënë shkelje të së drejtë për një vendim të arsyetuar,si dhe interpretim dhe zbatim të gabuar të ligjit, të cilat kanë rezultuar në konkluzione arbitrare për parashtruesin e kërkesës, në kundërshtim me të drejtën për gjykim të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: - shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me vendimet e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Mjedisit dhe Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit, për lëshimin e lejes ujore dhe lejes mjedisore respektivisht, bazuar në Ligjin nr. 04/L-147 për Ujërat e Kosovës dhe Ligjin nr.03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit, të cilat i kanë mundësuar parashtruesit të kërkesës

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda prava na „obrazloženu odluku”

KI143/22, Podnosilac: Hidroenergji d.o.o, Ocena ustavnosti presude [ARJ. UZVP. br. 51/2022] Vrhovnog suda Kosova od 19. jula 2022. godine

Nerešavanje odlučnih činjenica i zakonskih uslova u vezi sa omogućavanjem odlaganja izvršenja dve odluke relevantnog Ministarstva za životnu sredinu kojima je podnosiocu zahteva dozvoljena proizvodnja energije iz obnovljivih izvora predstavlja povredu prava na obrazloženu odluku, kao i pogrešno tumačenje i primenu zakona, što je rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva, u suprotnosti sa pravom na pravično suđenje zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: povreda ustavnih prava

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja povezane su sa odlukama Ministarstva infrastrukture i životne sredine i Ministarstva ekonomije i životne sredine o izdavanju vodne i ekološke dozvole, respektivno, na osnovu Zakona br. 04/L-147 o vodama Kosova i Zakona br. 03/L-025 o zaštiti životne sredine, koje su podnosiocu zahteva omogućile ulaganje kroz izgradnju

investimin nëpërmjet ndërtimit të infrastrukturës për hidrocentrale me qëllim të ushtrimit të aktivitetit të tij biznesor për prodhimin e energjisë nga burimet e ripërtëritshme. Dy organizata jo-qeveritare kontestuan ligjshmërinë e këtyre dy vendimeve nëpërmjet padive të parashtruara në Gjykatën Themelore në Prishtinë, duke propozuar, ndër tjerash, shtyrjen e ekzekutimit të vendimeve të Ministrisë deri në vendosjen e çështjes në mënyrë meritore.

Gjykata Themelore e kishte aprovuar si të bazuar propozimin e dy organizatave jo-qeveritare dhe kishte marrë vendimin që të shtyhet ekzekutimi i vendimeve të Ministrisë përgjegjëse për Mjedis, përkatësisht lejes ujore dhe asaj mjedisore, derisa Gjykata Themelore të vendos me vendim përfundimtar përkitazi me meritat e çështjes. Pas ankesës së parashtruesit të kërkesës, në cilësinë e palës së interesuar, Gjykata e Apelit vërtetoi Aktvendimin e Gjykatës Themelore, ndërsa, kërkesën për rishqyrtim të jashtëzakonshëm të vendimit gjyqësor, të parashtruar nga parashtruesi i kërkesës në Gjykatën Supreme, kjo e fundit këtë kërkesë e refuzoi si të pabazuar duke vërtetuar konstatimet e Gjykatës Themelore dhe asaj të Apelit.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës para Gjykatës pretendoi se i janë shkelur të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me nenet 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] dhe 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) dhe nenin 1 të Protokollit nr.1 (Mbrojtja e pronës) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si rezultat i mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor dhe interpretimit të gabuar të ligjit, në kundërshtim me garancitë procedurale të përcaktuara me nenin 31 të Kushtetutës dhe me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e

infrastrukture za hidroelektrane, za potrebe obavljanja njegove poslovne delatnosti proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. Dve nevladine organizacije su osporile zakonitost ovih odluka tužbama podnetim Osnovnom sudu u Prištini, predloživši, između ostalog, da se odloži izvršenje odluka Ministarstva do meritornog rešavanja predmeta. Osnovni sud je usvojio, kao osnovan, predlog dve nevladine organizacije i doneo odluku da se odloži izvršenje odluka Ministarstva nadležnog za životnu sredinu, odnosno vodne i ekološke dozvole dok Osnovni sud ne odluči konačnom odlukom o meritumu predmeta. Nakon žalbe koju je uložio podnosilac zahteva u svojstvu zainteresovane strane, Apelacioni sud je potvrdio rešenje Osnovnog suda, dok je zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke koji je podnosilac zahteva podneo Vrhovnom sudu, taj sud odbio kao neosnovan i potvrdio nalaze Osnovnog suda i Apelacionog suda.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Sudom naveo da su mu povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao rezultat nedostatka obrazložene sudske odluke i pogrešnog tumačenja zakona, u suprotnosti sa procesnim garancijama utvrđenim članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, sa naglaskom na postupak koji je sproveden pred Vrhovnim sudom.

Nalazi Suda

Prilikom ocene navoda podnosioca zahteva, Sud je prvo razradio opšta načela svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa obrazloženjem sudskih

Njeriut, me theks në procedurën e zhvilluar në Gjykatën Supreme.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimeve të parashtresit të kërkesës, Gjykata fillimisht shtjelloi parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut lidhur me arsyetimin e vendimeve gjyqësore dhe interpretimin qartazi të gabuar dhe arbitrar të ligjit, dhe më pas aplikoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Në këtë aspekt, Gjykata konstatoi që, Gjykata Supreme, përtej përshkrimit të dispozitave ligjore, nuk kishte dhënë arsyetim të mjaftueshëm përkitazi me kriteret që duhet të plotësohen për të vendosur për pezullimin e vendimeve të Ministrisë përkatëse për Mjedis. Për më tepër, dhe përkundër faktit që mungesa e trajtimit të këtyre dispozitave të Ligjit për Konfliktet Administrative ishte ngritur në mënyrë të vazhdueshme nëpër instanca gjyqësore përmes ankesave përkatëse nga parashtresi i kërkesës, Gjykata Supreme kishte miratuar qëndrimin e Gjykatës Themelore dhe atë të Gjykatës së Apelit, duke mos adresuar argumentet thelbësore të tij.

Në këtë kuptim, Gjykata në rastin KI202/21, me parashtres *Kelkos Energy SH.P.K.*, kishte theksuar rëndësinë që vendosja e masave të përkohshme, përkatësisht pezullimi i ekzekutimit të vendimeve, deri në zgjidhjen meritorë të çështjeve duhet të jetë i arsyeshëm, proporcional dhe i bazuar në arsyetim të detajuar të plotësimin të kriterëve të përcaktuara në këtë kontekst në dispozitat respektive të Ligjit për Konfliktet Administrative. Më konkretisht, Gjykata duke dhënë një vlerësim të tërësishëm të rrethanave të rastit konkret, konstatoi se, Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme në lidhje me Aktvendimet e Gjykatës Themelore dhe të Apelit, nuk ka adresuar plotësisht dhe në

odluka i očigledno pogrešnim i proizvoljnim tumačenjem zakona, a zatim je primenio ista načela na okolnosti konkretnog slučaja. U tom smislu, Sud je utvrdio da Vrhovni sud, osim opisa zakonskih odredbi, nije izneo dovoljno obrazloženje u pogledu kriterijuma koji moraju biti ispunjeni da bi se odlučilo o suspenziji odluka Ministarstva nadležnog za životnu sredinu. Pored toga, i uprkos činjenici da je izostanak ispitivanja ovih odredbi Zakona o upravnim sporovima kontinuirano istican pred sudskim instancama kroz relevantne žalbe od strane podnosioca zahteva, Vrhovni sud uvažio stav Osnovnog i Apelacionog suda, ne ispitujući njegove suštinske argumente.

U tom smislu, Sud je u slučaju KI202/21, sa podnosiocem „*Kelkos Energy*“ d.o.o., istakao važnost da uvođenje privremenih mera, odnosno obustava izvršenja odluka do meritornog rešavanja predmeta, mora biti razumno, srazmerno i zasnovano na detaljnom obrazloženju o ispunjenosti kriterijuma utvrđenih u ovom kontekstu u relevantnim odredbama Zakona o upravnim sporovima. Konkretnije, Sud je, pružajući sveobuhvatnu ocenu okolnosti konkretnog slučaja, utvrdio da osporenom presudom Vrhovnog suda u vezi sa rešenjima Osnovnog i Apelacionog suda, nisu potpuno i jasno ispitane odlučne činjenice i zakonski uslovi utvrđeni članom 22. Zakona o upravnim sporovima, koji se odnose na dozvoljavanje odlaganja izvršenja dvaju odluka Ministarstva nadležnog za životnu sredinu, a kao rezultat toga, ista su zahvaćena pogrešnim tumačenjem i primenom zakona, što je rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva.

Sud je naglasio da je njegova presuda doneta samo u odnosu na postupak za suspenziju osporenih odluka o izdavanju vodne i ekološke dozvole od strane Ministarstva nadležnog za životnu sredinu pred redovnim sudovima, dok ti sudovi ne odluče o meritumu tužbe. Pitanje

mënyrë të qartë faktet vendimtare dhe kushtet ligjore të përcaktuar me nenin 22 të Ligjit për Konfliktin Administrativ, përkritazi me lejimin e shtyrjes së ekzekutimit të dy vendimeve të Ministrisë përkatëse për Mjedis, dhe si rrjedhojë të njëjtat janë përfshirë me interpretim dhe zbatim të gabuar të ligjit, të cilat kanë rezultuar në konkluzione arbitrare për parashtruesin e kërkesës.

Gjykata theksoi se, Aktgjykimi i saj është nxjerrë vetëm përkritazi me procedurën për pezullimin e vendimeve të kontestuara për lëshimin e lejes ujore dhe asaj mjedisore nga Ministria përkatëse për Mjedis para gjykatave të rregullta, deri sa këto të fundit të vendosin lidhur me meritat e padisë. Çështja e ligjshmërisë së vendimeve të kontestuara të Ministrisë përkatëse për Mjedis është në shqyrtim para gjykatave të rregullta dhe Aktgjykimi i Gjykatës në këtë rast në asnjë mënyrë nuk paragjykon vendimmarrjen e tyre përkritazi me padinë ndaj vendimeve të kontestuara të kësaj ministrie.

Përfundimi

Përfundimisht, bazuar edhe në sqarimet e dhëna në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata konstatoi se, Aktgjykimi [ARJ. UZVP. nr. 51/2022] i 19 korrikut 2022 i Gjykatës Supreme, Aktvendimi [AA. nr. 386/2022] i 26 majit 2022 i Gjykatës së Apelit dhe Aktvendimi [A. nr. 3129/2021] i 12 prillit 2022 i Gjykatës Themelore në Prishtinë, janë nxjerrë në kundërshtim me garancitë procedurale të përcaktuara me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, për shkak të mungesës së vendimit të arsyetuar gjyqësor dhe interpretimit dhe zbatimit arbitrar të ligjit, duke e kthyer çështjen për rishqyrtim në Gjykatën Themelore.

zakonitosti osporenih odluka Ministarstva nadležnog za životnu sredinu nalazi se na razmatranju pred redovnim sudovima, a presuda Suda u ovom slučaju ni na koji način ne prejudicira njihovo odlučivanje po tužbi protiv osporenih odluka tog ministarstva.

Zaključak

Konačno, a na osnovu pojašnjenja navedenih u objavljenoj presudi, Sud je utvrdio da su presuda [ARJ. UZVP. br. 51/2022] Vrhovnog suda od 19. jula 2022. godine, rešenje [AA. br. 386/2022] Apelacionog suda od 26. maja 2022. godine i rešenje [A. br. 3129/2021] Osnovnog suda u Prištini od 12. aprila 2022. godine, doneti u suprotnosti sa procesnim garancijama utvrđenim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, zbog nepostojanja obrazložene sudske odluke i proizvoljnog tumačenja i primene zakona, te vratio predmet Osnovnom sudu na ponovno razmatranje.

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenimi i të drejtës për një “vendim të arsyetuar”

KI36/22, Parashtrues: “MATKOS GROUP” sh.p.k, Vlerësim i kushtetushmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës [ARJ. Nr. 116/2021] të 28 tetorit 2021

Mos-adresimi i fakteve vendimtare dhe kushteve ligjore përkitazi me lejimin e shtyrjes së ekzekutimit të dy vendimeve të Ministrisë përkatëse për Mjedis që i lejonin parashtruesit të kërkesës prodhimin e energjisë nga burimet e ripërtëritshme përbën shkelje të së drejtës për një vendim të arsyetuar, si dhe interpretim dhe zbatim të gabuar të ligjit, të cilat kanë rezultuar në konkluzione arbitrare për parashtruesin e kërkesës, në kundërshtim me të drejtën për gjykim të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me vendimet e Ministrisë së Infrastrukturës dhe Mjedisit dhe Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit përkitazi me dhënien e lejeve ujore dhe mjedisore, bazuar në Ligjin nr. 04/L-147 për Ujërat e Kosovës dhe Ligjin nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit, të cilat i kishin mundësuar parashtruesit të kërkesës të investojë në ndërtimin e infrastrukturës për hidrocentrale, me qëllim të kryerjes së veprimtarisë së tij afariste të prodhimit të energjisë nga burimet e ripërtëritshme. Dy organizata joqeveritare e kontestuan ligjshmërinë e këtyre vendimeve përmes padive në Gjykatën Themelore, ku ndër të tjera, propozuan shtyrjen e ekzekutimit të vendimeve të Ministrisë deri në zgjidhjen e meritave të rastit.

Çlan 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda prava na “obrazloženu odluku”

KI36/22, Podnosilac: “MATKOS GROUP“ d.o.o, Ocena ustavnosti presude [ARJ. br. 116/2021] Vrhovnog suda Kosova od 28. oktobra 2021. godine

Nerešavanje odlučnih činjenica i zakonskih uslova u vezi sa omogućavanjem odlaganja izvršenja dve odluke relevantnog Ministarstva za životnu sredinu kojima je podnosiocu zahteva dozvoljena proizvodnja energije iz obnovljivih izvora predstavlja povredu prava na obrazloženu odluku, kao i pogrešno tumačenje i primenu zakona, što je rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva, u suprotnosti sa pravom na pravično suđenje zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja su povezane sa odlukama Ministarstva infrastrukture i životne sredine i Ministarstva ekonomije i životne sredine u vezi sa izdavanjem vodne i ekološke dozvole, respektivno, na osnovu Zakona br. 04/L-147 o vodama Kosova i Zakona br. 03/L-025 o zaštiti životne sredine, koje su podnosiocu zahteva omogućile ulaganje kroz izgradnju infrastrukture za hidroelektrane, za potrebe obavljanja njegove poslovne delatnosti proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. Dve nevladine organizacije su osporile zakonitost ovih odluka tužbama podnetim Osnovnom sudu, predloživši, između ostalog, da se odloži izvršenje odluka Ministarstva do meritornog rešavanja predmeta.

Osnovni sud je usvojio, kao osnovan, predlog dve nevladine organizacije i doneo odluku da se odloži izvršenje odluka Ministarstva

Gjykata Themelore e kishte aprovuar si të bazuar propozimin e dy organizatave joqeveritare dhe nxori vendim për shtyrjen e ekzekutimit të vendimeve të Ministrisë kompetente për mjedisin, përkatësisht lejes ujore dhe mjedisore, derisa Gjykata Themelore të marrë vendim përfundimtar për meritat e rastit. Pas ankesës së bërë nga parashtruesi i kërkesës, në cilësi të palës së interesuar, Gjykata e Apelit e anuloi aktvendimin e shkallës së parë dhe e ktheu lëndën në Gjykatën Themelore për rivendosje. Pas procedurës së përsëritur, Gjykata Themelore sërish e aprovoi si të bazuar propozimin e paditësve dhe shtyu ekzekutimin e vendimit të Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit, përkatësisht të vendimit për miratimin e lejes ujore, deri në marrjen e vendimit përfundimtar nga gjykata përkitazi me padinë e paditësve. Pas kësaj, duke vendosur sipas ankesës së parashtruesit të kërkesës, Gjykata e Apelit e ndryshoi vendimin e shkallës së parë në atë mënyrë që refuzoi propozimin e organizatave joqeveritare për shtyrjen e ekzekutimit të vendimit të Ministrisë së Ekonomisë dhe Ambientit për miratimin e lejes ujore, deri në vendimin përfundimtar lidhur me padinë e paditësve. Duke vendosur lidhur me kërkesën për rishqyrtim të jashtëzakonshëm të vendimit gjyqësor të organizatave joqeveritare, Gjykata Supreme miratoi kërkesën e tyre, e anuloi Aktgjykimin e Gjykatës së Apelit dhe e vërtetoi Aktgjykimin e shkallës së parë të Gjykatës Themelore.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës para Gjykatës pretendoi se janë shkelur të drejtat dhe liritë e tij themelore të garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] dhe 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) dhe nenin 1 të Protokollit nr. 1 (Mbrojtja e pronës) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut,

nadležnog za životnu sredinu, odnosno vodne i ekološke dozvole dok Osnovni sud ne odluči konačnom odlukom o meritumu predmeta. Nakon žalbe koju je uložio podnosilac zahteva u svojstvu zainteresovane strane, Apelacioni sud je poništio prvostepeno rešenje i predmet vratio Osnovnom sudu na ponovno odlučivanje. Osnovni sud je nakon toga u ponovljenom postupku, ponovo usvojio, kao osnovan, predlog tužilaca i odložio izvršenje odluke MEŽS-a, odnosno odluke o odobrenju vodne dozvole, dok sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilaca. Nakon toga je odlučujući po žalbi podnosioca zahteva Apelacioni sud preinačio prvostepenu odluku na način da je odbio predlog nevladinih organizacija za odlaganje izvršenja odluke MEŽS-a o odobrenju vodne dozvole do konačne sudske odluke po tužbi tužilaca. Odlučujući po zahtevu za vanredno preispitivanje sudske odluke nevladinih organizacija, Vrhovni sud je usvojio njihov zahtev, na način da je poništio presudu Apelacionog suda i ostavio na snazi prvostepenu presudu Osnovnog suda.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Sudom naveo da su mu povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao rezultat nedostatka obrazložene sudske odluke i pogrešnog tumačenja zakona, u suprotnosti sa procesnim garancijama utvrđenim članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, sa naglaskom na postupak koji je sproveden pred Vrhovnim sudom.

Nalazi Suda

si pasojë e mungesës të një vendimi gjyqësor të arsyetuar dhe interpretimit të gabuar të ligjit, në kundërshtim me garancitë procedurale të përcaktuara me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, me theks të veçantë në procedurën e zhvilluar në Gjykatën Supreme.

Gjetjet e Gjykatës

Gjatë vlerësimit të pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, Gjykata së pari (i) shtjelloi parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe të praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në lidhje me arsyetimin e vendimeve gjyqësore dhe interpretimin qartazi të gabuar dhe arbitrar të ligjit, dhe më pas (ii) zbatoi të njëjtat parime në rrethanat e rastit konkret. Në këtë drejtim, Gjykata konstatoi se, Gjykata Supreme, përveç përshkrimit të dispozitave ligjore, nuk ka dhënë shpjegime të mjaftueshme lidhur me kriteret që duhet të plotësohen për të vendosur për pezullimin e vendimeve të Ministrisë kompetente për Mjedisin. Përveç kësaj, dhe përkundër faktit se mungesa e shqyrtimit të këtyre dispozitave të Ligjit për Konfliktet Administrative është theksuar në vazhdimësi në instancat gjyqësore përmes ankesave përkatëse nga ana e parashtruesit të kërkesës, Gjykata Supreme pranoi qëndrimin e Gjykatës Themelore, duke mos i shqyrtuar argumentet thelbësore të parashtruesit përkatës.

Gjykata, duke bërë një vlerësim gjithëpërfshirës të rrethanave të rastit konkret konstatoi se, Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme në lidhje me aktvendimet e Gjykatës Themelore dhe të Apelit, nuk i ka shqyrtuar plotësisht dhe qartë faktet vendimtare dhe kërkesat ligjore të përcaktuara në nenin 22 të Ligjit për Konfliktet Administrative, të cilat i referohen lejimit të shtyrjes së ekzekutimit të dy vendimeve të Ministrisë kompetente për mjedisin, dhe si rrjedhojë të njëjtat janë përfshirë me

Prilikom ocene navoda podnosioca zahteva, Sud je prvo (i) razradio opšta načela svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava u vezi sa obrazloženjem sudskih odluka i očigledno pogrešnim i proizvoljnim tumačenjem zakona, a zatim je (ii) primenio ista načela na okolnosti konkretnog slučaja. U tom smislu, Sud je utvrdio da Vrhovni sud, osim opisa zakonskih odredbi, nije izneo dovoljno obrazloženje u pogledu kriterijuma koji moraju biti ispunjeni da bi se odlučilo o suspenziji odluka Ministarstva nadležnog za životnu sredinu. Pored toga, i uprkos činjenici da je izostanak ispitivanja ovih odredbi Zakona o upravnim sporovima kontinuirano istican pred sudskim instancama kroz relevantne žalbe od strane podnosioca zahteva, Vrhovni sud uvažio stav Osnovnog suda, ne ispitujući suštinske argumente relevantnog podnosioca zahteva.

Sud je, pružajući sveobuhvatnu ocenu okolnosti konkretnog slučaja, utvrdio da osporenom presudom Vrhovnog suda u vezi sa rešenjima Osnovnog i Apelacionog suda, nisu potpuno i jasno ispitane odlučne činjenice i zakonski uslov i utvrđeni članom 22. Zakona o upravnim sporovima, koji se odnose na dozvoljavanje odlaganja izvršenja dvaju odluka Ministarstva nadležnog za životnu sredinu, a kao rezultat toga, ista su zahvaćena pogrešnim tumačenjem i primenom zakona, što je rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva. Sud je takođe naglasio da je njegova sudska praksa u ovom kontekstu već veoma konsolidovana i da je zadržao isti stav u tri prethodne presude, odnosno u slučajevima KI75/21, podnosilac zahteva: „*Ahrazen LLC*“, „*Energy Development Group – Kosova LLC*“, „*Alsi & Co. Kosove LLC*“ i „*Building Construction LLC*“, presuda od 19. januara 2022. godine; KI202/21, podnosilac zahteva: „*Kelkos Energy*“ D.O.O., presuda od 29. septembra 2022. godine, i KI143/22,

interpretim dhe zbatim të gabuar të ligjit, që rezultoi në konkluzione arbitrare për parashtruesin e kërkesës. Gjykata gjithashtu theksoi që, tashmë praktika e saj gjyqësore në këtë kontekst është tejte e konsoliduar dhe ka mbajtur qëndrim të njëjtë edhe në tri Aktgjykime paraprake, përkatësisht në rastet KI75/21, parashtrues: “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” dhe “*Building Construction LLC*”, Aktgjykim i 19 janarit 2022; KI202/21, parashtrues: “*Kelkos Energy*” sh.p.k, Aktgjykim i 29 shtatorit 2022; dhe KI143/22, parashtrues: *Hidroenergji sh.p.k.*, Aktgjykim i 15 dhjetorit 2022, duke theksuar, ndër tjerash, që vendosja e masave të përkohshme, përkatësisht pezullimi i ekzekutimit të vendimeve deri në zgjidhjen meritore të rastit, duhet të jetë i arsyeshëm, proporcional dhe i bazuar në një arsyetim të detajuar të përmbushjes së kriterëve të përcaktuara në këtë kontekst, në dispozitat e Ligjit për Konfliktet Administrative.

Gjykata tutje theksoi se, Aktgjykimi i saj është nxjerrë vetëm përkitazi me procedurën për pezullimin e vendimeve të kontestuara për lëshimin e lejes ujore dhe asaj mjedisore nga Ministria përkatëse për Mjedis në gjykatat e rregullta, deri sa këto të fundit të vendosin lidhur me meritat e padisë. Çështja e ligjshmërisë së vendimeve të kontestuara të Ministrisë përkatëse për Mjedis është në shqyrtim para gjykatave të rregullta dhe Aktgjykimi i Gjykatës në këtë rast, në asnjë mënyrë nuk paragjykon vendimmarrjen e tyre përkitazi me padinë ndaj vendimeve të kontestuara të kësaj ministrie.

Përfundimi

Përfundimisht, bazuar edhe në sqarimet e dhëna në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata konstatoi se, Aktgjykimi [ARJ. nr. 116/2021] i Gjykatës Supreme i 28 tetorit 2021 është nxjerrë në kundërshtim me garancitë procedurale të

podnosilac zahteva: *Hidroenergji D.O.O.*, presuda od 15. decembra 2022. godine, naglašavajući, između ostalog, da uvođenje privremenih mera, odnosno obustava izvršenja odluka do rešenja predmeta u meritumu, mora biti razumno, srazmerno i zasnovano na detaljnom obrazloženju ispunjenosti kriterijuma definisanih u ovom kontekstu na odredbama Zakona o upravnim sporovima. Sud je dalje naglasio da je njegova presuda doneta samo u vezi sa postupkom obustave osporenih odluka o izdavanju vodnih i ekoloških dozvola od strane relevantnog ministarstva životne sredine u redovnim sudovima, sve dok poslednje navedeni meritorno ne odluče u vezi sa meritumom tužbe. Pitanje zakonitosti osporenih odluka relevantnog ministarstva životne sredine se razmatra pred redovnim sudovima i presuda Suda u ovom slučaju ni na koji način ne prejudicira njihovo odlučivanje po tužbi protiv osporenih odluka ovog ministarstva.

Zaključak

Konačno, a na osnovu pojašnjenja navedenih u objavljenoj presudi, Sud je utvrdio da je presuda [ARJ. br. 116/2021] Vrhovnog suda od 28. oktobra 2021. godine, doneta u suprotnosti sa procesnim garancijama utvrđenim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, zbog nepostojanja obrazložene sudske odluke i proizvoljnog tumačenja i primene zakona, te vratio predmet Vrhovnom sudu na ponovno razmatranje. Ova presuda će se dopuniti i podudarnim mišljenjem.

përcaktuara me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, për shkak të mungesës së një vendimi gjyqësor të arsyetuar dhe interpretimit dhe zbatimit arbitrar të ligjit, dhe e ktheu rastin për rishqyrtim në Gjykatën Supreme. Ky Aktgjykim do të plotësohet edhe me mendim konkurrues.

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

Cenimi i parimit të gjykimit "brenda afatit të arsyeshëm"

KIO6/21, Parashtrues: Dragan Mihajloviq, Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së procedurave në Gjykatën e Apelit të Republikës së Kosovës, përkitazi me lëndën Ac. nr. 3930/2016

Kohëzgjatja e procedurave lidhur me padinë e parashtruesit të kërkesës para gjykatave të rregullta për më tepër se gjashtëmbëdhjetë (16) vite, përbën shkelje të së drejtës për një vendim gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: shkelje e të drejtave kushtetuese.

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me një kontest pronësor ndërmjet parashtruesit të kërkesës dhe Kuvendit Komunal të Prizrenit, që sipas pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, i kishte marrë pronën dhe për këtë nuk e kishte kompensuar. Për pasojë, më 27 dhjetor 2004, parashtruesi i kërkesës kishte parashtruar padi në Gjykatën Komunale në Prizren duke kërkuar që të kompensohet për pronën në fjalë. Pas tri (3) vendimeve të Gjykatës Themelore në Prizren, me të cilat ishte aprovuar padia e parashtruesit të kërkesës dhe dy (2) vendimeve të Gjykatës së Apelit, përmes të cilave rasti i parashtruesit të kërkesës ishte kthyer në

Çlan 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Povreda načela suđenja "u razumnom roku"

KIO6/21, Podnosilac: Dragan Mihajlović, Zahtev za ocenu ustavnosti postupaka pred Apelacionim sudom Republike Kosova u vezi sa predmetom Ac. br. 3930/2016

Trajanje postupka u vezi sa tužbom podnosioca zahtevom pred redovnim sudovima više od 16 (šesnaest) godina predstavlja povredu prava na donošenje sudske odluke u razumnom roku, kao sastavni deo pravičnog suđenja zagaranovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja se odnose na imovinski spor između podnosioca zahteva i Skupštine opštine Prizren, koja je, prema tvrdnjama podnosioca zahteva, uzela njegovu imovinu za koju nije dobio nadoknadu. Kao posledica toga, dana 27. decembra 2004. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu u Prizrenu, zahtevajući da se nadoknadi za predmetnu imovinu. Nakon tri (3) odluke Osnovnog suda u Prizrenu, kojima je usvojena tužba podnosioca zahteva i dve (2) odluke Apelacionog suda, putem kojih je slučaj podnosioca zahteva vraćen na ponovno suđenje, njegov slučaj je u toku razmatranja pred Apelacionim sudom.

rigjykim, rasti i tij vazhdon të jetë në shqyrtim të sërishëm në Gjykatën e Apelit.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës para Gjykatës kontestoi tejzgjatjen e procedurave gjyqësore, me pretendimin se çështja e tij nuk është gjykuar brenda një afati të arsyeshëm kohor, pasi që gjykatat e rregullta nuk kanë vendosur ende lidhur me padinë e tij të paraqitur në vitin 2004 dhe si pasojë kanë shkelur garancitë e së drejtës për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm, të përcaktuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e pretendimit të lartcekur të parashtruesit të kërkesës, Gjykata fillimisht shtjelloi parimet e përgjithshme të praktikës së saj gjyqësore dhe të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dhe më pas i aplikoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Gjykata, ndër tjerash, theksoi se, sipas këtyre parimeve, përlogaritja e shtrirjes në kohë të procedurave fillon në momentin kur gjykata kompetente vihet në lëvizje me kërkesë të palëve për vendosjen e një të drejte apo interesi legjitim të pretenduar dhe vazhdon deri në nxjerrjen dhe zbatimin e një vendimi gjyqësor përfundimtar nga një instancë kompetente gjyqësore e fundit. Ndërsa, arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procedurës duhet të vlerësohet në dritën e rrethanave të rastit, bazuar në: (i) ndërlikueshmërinë e rastit; (ii) sjelljen e palëve në procedurë; (iii) sjelljen e gjykatës kompetente ose autoriteteve të tjera publike; si dhe (iv) rëndësinë e asaj çfarë rrezikon parashtruesi i kërkesës në kontest.

Lidhur me periudhën që duhet të merret parasysh në rastin konkret, Gjykata vlerësoi se periudha që duhet marrë parasysh në lidhje me

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva pred Sudom osporava odugovlačenje sudskih postupaka, pod navodom da, njegov predmet nije presuđen u razumnom roku, pošto redovni sudovi još nisu odlučili o njegovoj tužbi podnetoj 2004. godine i kao rezultat toga prekršili garancije prava na pravično i nepristrasno suđenje, propisane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Nalazi Suda

Ocenjujući gore navedenu tvrdnju podnosioca zahteva Sud je prvo elaborisao opšta načela svoje sudske prakse i Evropskog suda za ljudska prava, a zatim ih je primenio na okolnosti konkretnog slučaja. Sud je, između ostalog, naglasio da, prema ovim principima, računanje roka trajanja postupka počinje od momenta kada je pred nadležnim sudom pokrenut zahtev stranaka za odlučivanje u vezi navodnog prava ili legitimnog interesa, i traje do donošenja i izvršenja pravnosnažne sudske odluke poslednje nadležne instance. Dok, razumnost dužine trajanja postupka mora biti ocenjena u svetlu okolnosti slučaja, uzimajući u obzir: (i) složenost predmeta; (ii) ponašanje stranaka u postupku; (iii) ponašanje nadležnog suda ili drugih javnih organa; kao i (iv) važnost predmeta spora za podnosioca zahteva.

Što se tiče roka koji se mora uzeti u obzir u konkretnom slučaju, Sud je ocenio da rok koji se mora uzeti u obzir u vezi sa navodom podnosioca zahteva za rešavanje njegovog predmeta u razumnom roku računa se od dana podnošenja tužbe, odnosno od 27. decembra 2004. godine pa nadalje, imajući u vidu da je predmet podnosioca zahteva čak i nakon više od šesnaest (16) godina nakon podnošenja tužbe i dalje u toku pred Apelacionim sudom. Dok je, u primeni kriterijuma u pogledu

pretendimin e parashtruesit të kërkesës për vendosjen e rastit të tij brenda një periudhe të arsyeshme, llogaritet nga data e parashtrimit së padisë, përkatësisht më 27 dhjetor 2004 e tutje, duke pasur parasysh që rasti i parashtruesit të kërkesës edhe pas më tepër se gjashtëmbëdhjetë (16) viteve pas paraqitjes së padisë ende është në pritje për t'u zgjidhur në Gjykatën e Apelit. Ndërsa, në aplikimin e kriterëve përkitazi me arsyeshmërinë e tejzgjatjes së procedurave, Gjykata fillimisht konstatoi se, (i) megjithëse rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me një kontest pronësor me tre (3) palë të ndryshme të përfshira në procedurë, nuk rezulton të jetë i një natyre aq të ndërlikuar, sa që do të mund të justifikonte që procedura gjyqësore për zgjidhjen e kontestit përkatës të mos përfundojë as për më tepër se gjashtëmbëdhjetë (16) vite; (ii) parashtruesi i kërkesës nuk ka kontribuar në tejzgjatjen e procedurës përmes veprimeve të tij por vetëm ka ndjekur hapat procedural për realizimin e të drejtës së tij për kompensim lidhur me pronën e kontestuar; ndërsa (iii) gjykatat e rregullta, as pas më tepër se gjashtëmbëdhjetë (16) vitesh nuk kanë zgjidhur rastin e tij, pasi i njëjti ende pret për t'u zgjidhur nga Gjykata e Apelit sipas ankesës. Marrë parasysh aplikimin kumulativ të kriterëve të lartcekura, Gjykata konstatoi se në rrethanat e rastit përkatës, kohëzgjatja e procedurës nuk mund të konsiderohet e arsyeshme dhe se, për pasojë, ka pasur shkelje të paragrafit 2 të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 të Konventës Evropiane të Drejtat e Njeriut, përkitazi me të drejtën për një gjykim të drejtë brenda një afati të arsyeshëm.

Përfundimi

Në fund, marrë parasysh konstatimin e Gjykatës se kohëzgjatja e procedurave lidhur me padinë e parashtruesit të kërkesës përbën shkelje të së drejtës për një vendim gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, të përcaktuar me

razumnosti odugovlačenja postupaka, Sud prvobitno utvrdio da, (i) iako se okolnosti konkretnog slučaja odnose na imovinski spor sa tri (3) različite strane uključene u postupak, ne izgleda da je toliko komplikovane prirode da bi mogao opravdati da se sudski postupak za rešavanje predmetnog spora ne završava ni posle šesnaest (16) godina; (ii) podnosilac zahteva svojim radnjama nije doprineo odugovlačenju postupka, već je samo sledio proceduralne korake da ostvari svoje pravo na nadoknadu u vezi sa spornom imovinom; dok (iii) redovni sudovi, čak ni posle više od šesnaest (16) godina, nisu rešili njegov slučaj, pošto isti još uvek čeka da ga reši Apelacioni sud po žalbi. Uzimajući u obzir kumulativnu primenu navedenih kriterijuma, Sud je utvrdio da u okolnostima predmetnog slučaja, trajanje postupka ne može se smatrati razumnim i da je kao rezultat toga došlo do povrede stava 2. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, u pogledu prava na pravično suđenje u razumnom roku.

Zaključak

Na kraju, uzimajući u obzir nalaz Suda da dužina postupka u vezi sa tužbom podnosioca zahteva predstavlja povredu prava na donošenje sudske odluke u razumnom roku, propisanu članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Sud je naložio Apelacionom sudu da ga u najkraćem mogućem roku, a najkasnije do 22. juna 2023. godine, obavesti o preduzetim merama za sprovođenje njegove presude. Sud je takođe razjasnio da, nije nadležan da odredi nadoknadu, ali da na osnovu svoje sudske prakse, podnosilac zahteva može da koristi pravna sredstva koja su mu dostupna prema zakonu na snazi, za dalje ostvarivanje svojih prava, uključujući i pravo da traži nadoknadu materijalne i nematerijalne štete, kao rezultat

nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata urdhëroi Gjykatën e Apelit që ta informojë sa më shpejt që është e mundur, por jo më larg se deri më 22 qershor 2023, lidhur me masat e ndërmarra për zbatimin e Aktgjykimit të saj. Gjykata gjithashtu sqaroi që, ajo nuk e ka kompetencën e akordimit të kompensimit, por që bazuar në praktikën e saj gjyqësore, parashtruesi i kërkesës mund të shfrytëzoj mjetet juridike në dispozicion sipas legjislacionit në fuqi, për realizimin e mëtejme të të drejtave të tij, duke përfshirë edhe të drejtën për të kërkuar kompensimin e dëmit material dhe jomaterial, si rezultat i shkeljes së të drejtës për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm brenda një afati të arsyeshëm, siç është e garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në ndërlidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Neni 31 [E drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

E drejta për seancë dëgjimore

KI108/22, Parashtrues: “Metalinvest SH.A.”, Vlerësim i kushtetushmërisë së Aktgjykimit [AC-I-19-0213] të Kolegjit të Apelit të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme të Kosovës për çështjet që lidhen me Agjencinë Kosovare të Privatizimit, të 16 marsit 2022

Mos mbajtja e seancës dëgjimore në dy nivele të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme duke pasur parasysh që gjykatat e rregullta nuk kanë trajtuar “*çështjet ekskluzivisht ligjore ose të natyrës së lartë teknike*”, por edhe çështje faktike, përbën shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së: *shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom roku zagaranovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

Pravo na saslušanje

KI108/22, Podnosilac: “Metalinvest SH.A.”, Ocena ustavnosti presude [AC-I-19-0213] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 16. marta 2022. godine

Neodržavanje ročišta na dva nivoa Posebne komore Vrhovnog suda, s obzirom da se redovni sudovi nisu bavili „*isključivo pravnim ili visokotehničkim pitanjima*“ već i činjeničnim pitanjima, predstavlja povredu prava na pravično suđenje zagantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a: *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me kontestin në mes të parashtruesit të kërkesës dhe kompanisë “*Ferronikeli*”, për shkak të pretendimit se kjo e fundit nuk i kishte paguar parashtruesit të kërkesës produktet që i kishte dorëzuar në vitin 1997, si rezultat i bashkëpunimit afarist ndërmjet këtyre kompanive. Lidhur me këtë, parashtruesi i kërkesës në vitin 1997 kishte paraqitur padi ndaj kompanisë “*Ferronikeli*”, ndërsa në vitin 2006 kishte parashtruar kërkesën për përmbarim në Gjykatën e Qarkut në Prishtinë. Gjykata e Qarkut e ndërpreu këtë procedurë, me arsyetimin që kompania “*Ferronikeli*” kishte hyrë në procedurën e privatizimit.

Si pasojë, parashtruesi i kërkesës paraqiti kërkesën në Autoritetin e Likuidimit në kuadër të Agjencisë Kosovare të Mirëbesimit, me të cilën kërkoi arkëtimin e borxhit të pretenduar. Ankesa u refuzua nga kjo e fundit, me arsyetimin se në shkresat e lëndës nuk kishte prova që e njëjta ishte dorëzuar brenda afatit prej tre (3) vitesh nga data kur ka lindur borxhi. Parashtruesi i kërkesës më tej parashtrroi ankesë edhe në Kolegjin e Specializuar të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme të Kosovës, me ç’rast kjo e fundit refuzoi kërkesën e parashtruesit, pa mbajtur seancë dëgjimore publike gjatë procedurës së zhvilluar. Njëjtë veproi edhe Kolegji i Apelit të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme të Kosovës, e cila gjithashtu refuzoi kërkesën e parashtruesit të kërkesës, duke përfshirë edhe kërkesën specifike të tij për mbajtjen e seancës dëgjimore.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës e kontestoi para Gjykatës Aktgjykimin e Kolegjit të Apelit, duke theksuar se i njëjti është nxjerrë në kundërshtim me nenet 24 [Barazia para Ligjit], 31 [E drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm], 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] dhe nenin 102 [Parimet e Përgjithshme të Sistemit Gjyqësor] të Kushtetutës, si dhe me nenin 6 (E

Okolnosti konkretnog slučaja se odnose na spor između podnosioca zahteva i kompanije „*Feronikel*“ zbog navoda da posljednje navedena nije isplatila podnosiocu zahteva proizvode koje mu je dostavio 1997. godine kao rezultat poslovne saradnje između ovih kompanija. S tim u vezi, podnosilac zahteva je 1997. godine podneo tužbu protiv kompanije „*Feronikel*“, dok je 2006. godine podneo zahtev za izvršenje Okružnom sudu u Prištini. Okružni sud je prekinuo ovaj postupak, sa obrazloženjem da je kompanija „*Feronikel*“ stupila u postupak privatizacije.

Shodno tome, podnosilac je podneo zahtev Organu za likvidaciju u okviru Kosovske povereničke agencije, kojim je tražio naplatu potraživanog duga. Žalbu je odbio posljednje navedeni, sa obrazloženjem da u spisima predmeta nema dokaza da je ista podneta u roku od 3 (tri) godine od datuma kada je nastao dug. Podnosilac zahteva je zatim uložio žalbu i Specijalizovanom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova, gde je posljednje navedeni odbio zahtev podnosioca, a da nije održao javnu raspravu tokom sprovođenja postupka. Isto je postupilo i Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova, koje je takođe odbilo, zahtev podnosioca, uključujući i njegov poseban zahtev za održavanje javne rasprave.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Sudom osporio presudu Žalbenog veća i istakao da je ista doneta u suprotnosti sa članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 54. [Sudska zaštita prava] i 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava, kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, između ostalog, zbog neodržavanja javne rasprave.

Nalazi Suda

drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, mes tjerash, për shkak të mosmbajtjes së seancës dëgjimore.

Gjetjet e Gjykatës

Në vlerësimin e kërkesës së parashtruesit të kërkesës, Gjykata u fokusua në pretendimet që kishin të bënin me mungesën e seancës dëgjimore në Dhomën e Posaçme të Gjykatës Supreme dhe në atë kontekst (i) së pari shtjelloi parimet e përgjithshme lidhur me të drejtën në seancë dëgjimore siç është e garantuar me Kushtetutë dhe me Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dhe më pas (ii) i zbatoi të njëjtat në rrethanat e rastit konkret. Gjykata në bazë të pesë (5) Aktgjykimeve të saj në rastet e ish-ndërmarrjes “Agimi“, si dhe, ndër të tjera, në bazë të Aktgjykimit të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá kundër Portugalisë*, sqaroi parimet kryesore përkitazi me (i) të drejtën në seancë dëgjimore para gjykatave të shkallës së parë; (ii) të drejtën në seancë dëgjimore para gjykatave të shkallës së dytë dhe të tretë; (iii) parimet në bazë të të cilave duhet të vërtetohet se a është seanca dëgjimore e domosdoshme; dhe (iv) nëse nuk është mbajtur seanca dëgjimore në shkallën e parë, a mund të korrigojë me mbajtjen e seancës dëgjimore në një shkallë më të lartë dhe kriteret relevante për bërjen e këtij vlerësimi. Përveç kësaj, Gjykata konkretisht shqyrtoi dhe zbatoi praktikën e saj gjyqësore, si dhe praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në bazë të së cilave bëhet vlerësimi se a mund të konsiderohet mungesa e kërkesës për seancë dëgjimore, heqje dorë nga ajo e drejtë. Në bazë të këtyre parimeve, Gjykata konstatoi se Aktgjykimi i kontestuar, përkatësisht Aktgjykimi [AC–I–19–0213] i 16 marsit 2022 i Kolegjit të Apelit, është nxjerrë në kundërshtim me garantitë e mishëruara në nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në kuptim të

Prilikom ocene zahteva podnosioca zahteva, Sud se fokusirao na navode koji su se odnosili na izostanak javne rasprave u Posebnoj komori Vrhovnog suda i u tom kontekstu, (i) prvo izložio opšta načela koja se odnose na pravo na javnu raspravu kao što je zagantovano Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, a zatim (ii) primenio ista na okolnosti konkretnog slučaja. Sud je na osnovu svojih 5 (pet) presuda u slučajevima bivšeg preduzeća „Agimi“ i, između ostalog, na osnovu presude Evropskog suda za ljudska prava *Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugalije*, razjasnio glavna načela, koja se odnose na (i) pravo na javnu raspravu pred sudovima prvog stepena; (ii) pravo na javnu raspravu pred sudovima drugog i trećeg stepena; (iii) načela na osnovu kojih treba utvrditi da li je javna rasprava nužna; i (iv) ako nije održana javna rasprava na prvom stepenu da li se može ispraviti održavanjem javne rasprave na višem stepenu i relevantnim kriterijumima za sprovođenje te ocene. Pored toga, Sud je konkretno razmotrio i primenio svoju sudsku praksu i sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava na osnovu koje se vrši ocena da li se izostanak zahteva za javnu raspravu može smatrati odricanjem strana od takvog prava. Na osnovu ovih načela, Sud je utvrdio da je osporena presuda, odnosno presuda [AC–I–19–0213] od 16. marta 2022. godine Žalbenog veća, doneta uz povredu garancija sadržanih u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima u smislu prava na javnu raspravu, između ostalog, jer (i) činjenica da podnosilac zahteva nije tražio javnu raspravu pred Specijalizovanim većem, ne znači da se odrekao tog prava; (ii) podnosilac zahteva je izričito zahtevao održavanje javne rasprave pred Žalbenim većem, stvarajući tako obavezu za ovo Veće da se pozabavi neophodnošću održavanja javne rasprave; (iii) Žalbeno veće se nije bavilo

së drejtës në seancë dëgjimore, ndër të tjera, për shkak se (i) fakti që parashtruesi i kërkesës nuk ka kërkuar seancë dëgjimore para Kolegjit të Specializuar, nuk nënkupton heqjen dorë nga kjo e drejtë; (ii) parashtruesi i kërkesës kishte kërkuar shprehimisht mbajtjen e një seance dëgjimore publike para Kolegjit të Apelit, duke krijuar kështu detyrimin që ky Kolegj të trajtojë domosdoshmërinë e mbajtjes së seancës dëgjimore; (iii) Kolegji i Apelit nuk kishte trajtuar *“çështjet ekskluzivisht ligjore ose të natyrës së lartë teknike”*, çështje këto bazuar në të cilat do të mund të kishin ekzistuar *“rrethana të jashtëzakonshme që do të justifikonin mungesën e një seance dëgjimore”*, (v) Kolegji i Apelit nuk kishte arsyetuar *“heqjen dorë nga seanca dëgjimore”* andaj, (iv) parashtruesit të kërkesës i është mohuar e drejta në seancë dëgjimore në dy nivele të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme në kundërshtim me garancitë kushtetuese.

Përfundimi

Si rezultat i kësaj, Gjykata konstatoi se Aktgjykimi i lartpërmendur i Kolegjit të Apelit të Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme duhet të deklarohet i pavlefshëm dhe të kthehet në rivendosje. Gjykata gjithashtu e theksoi faktin se, konstatimi nga ana e saj i shkeljes së nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në rrethanat e rastit konkret ndërlidhet vetëm me garancitë procedurale, përkatësisht mungesën e seancës dëgjimore në dy instance vendimmarrëse dhe se, në asnjë mënyrë nuk ndërlidhet dhe nuk paragjykon rezultatin e meritave të rastit. Ky Aktgjykim do të plotësohet edhe me mendim konkurrues.

„isključivo pravnim ili visoko tehničkim pitanjima“, na osnovu kojih su mogle postojati *„vanredne okolnosti koje bi opravdale izostanak javne rasprave“*, (iv) Žalbeno veće nije opravdalo *„odricanje od javne rasprave“*, stoga, (v) podnosiocu zahteva je uskraćeno pravo na javnu raspravu na dva nivoa Posebne komore Vrhovnog suda u suprotnosti sa ustavnim garancijama.

Zaključak

Shodno tome, Sud je utvrdio da gore navedenu presudu Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda treba proglasiti ništavom i vratiti na preispitivanje. Sud je istakao i činjenicu da se, s njegove strane, utvrđenje povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, u okolnostima konkretnog slučaja, odnosi samo na proceduralne garancije, odnosno na nedostatak javne rasprave u dve instance za odlučivanje i to se ni na koji način ne odnosi na ili prejudicira ishod merituma slučaja. Ova presuda će se dopuniti i podudarnim mišljenjem.

Neni 24 [Barazia para Ligjit]

Barazia para ligjit

KO190/19, Parashtrues: Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së nenit 8, paragrafit 2, të Ligjit nr. 04/L-131 për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti lidhur me nenin 5 dhe 6 të Udhëzimit Administrativ (MPMS) nr. 09/2015 për Kategorizimin e Shfrytëzuesve të Pensionit Kontributpagues sipas Strukturës Kualifikuese dhe Kohëzgjatjes së Pagesës së Kontributeve

Dallimi në trajtim lidhur me përfitimin e pensionit kontributpagues, duke përcaktuar, në njërën anë, se stazhi i punës për pension kontributpagues për vitet 1989-1999, njihet për “punëtorët e arsimit, shëndetësisë dhe të tjerëve që kanë punuar në sistemin e Republikës së Kosovës”, ndërsa në anën tjetër, nuk i njihet kategorive të tjera të qytetarëve të cilët janë larguar nga puna gjatë viteve të ‘90-ta bazuar në ligje diskriminuese përbën cenim të së drejtës për barazi para ligjit të garantuar me nenin 24 të Kushtetutës dhe nenin 14 të KEDNJ-së: shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Gjykata thekson që Gjykata referuese, bazuar në pesë (5) konteste në shqyrtim para saj dhe që ndërlidhen me të drejtën e palëve përkatëse për pension kontributpagues, ka kërkuar vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit në lidhje me Udhëzimin Administrativ të aplikueshëm dhe të kontestuar në këtë rast, sa i përket kriterit të përvojës së punës në kohëzgjatje prej pesëmbëdhjetë (15) vitesh para 1 janarit 1999, në rrethanat historike dhe politike të viteve të ‘90-ta, përgjatë të cilave, pjesa dërrmuese e të punësuarve, ishin larguar nga vendet e tyre të punës bazuar në ligje diskriminuese.

Član 24. [Jednakost pred zakonom]

Jednakost pred zakonom

KO190/19, Podnosilac: Vrhovni sud Republike Kosovo, Ocena ustavnosti člana 8. stava 2. Zakona br. 04/L-131 o penzijskim šemama finansiranim od države u vezi sa članovima 5. i 6. Administrativnog uputstva (MRSZ) br. 09/2015 za kategorizaciju korisnika penzije platiša doprinosa prema kvalifikacionoj strukturi i dužini vremena uplate doprinosa

Razlika u tretmanu u vezi sa sticanjem penzije platiša doprinosa, utvrđujući, s jedne strane, da se radni staž za penziju platiša doprinosa za godine 1989-1999 priznaje „za prosvetne, zdravstvene i druge radnike koji su radili u sistemu Republike Kosovo“, dok s druge strane, ne priznaje za druge kategorije građana koji su udaljeni sa posla tokom 90-ih godina na osnovu diskriminatornih zakona, predstavlja povredu prava na jednakost pred zakonom zagaranovanog članom 24. Ustava i članom 14. EKLJP-a: *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Sud naglašava da je relevantni sud na osnovu pet (5) sporova koji se nalaze na razmatranju pred njim, a koji se odnose na pravo dotičnih stranaka na penziju na osnovu uplate doprinosa, tražio ocenu ustavnosti zakona u vezi sa administrativnim uputstvom koji se primenjuje i osporava u ovom slučaju, u pogledu kriterijuma radnog staža u trajanju od petnaest (15) godina pre 1. januara 1999. godine, u istorijskim i političkim okolnostima 90-ih godina, tokom kojih je pretežan deo zaposlenih otpušten sa svojih radnih mesta na osnovu diskriminatornih zakona.

Në kontekst të pretendimeve të Gjykatës referuese, Gjykata fillimisht sqaroi, objekt i vlerësimit kushtetues në këtë rast është vetëm dispozita përkatëse e Ligjit të kontestuar në lidhje me Udhëzimin përkatës Administrativ e që ndërlidhet vetëm me kategorinë e pensionit kontributpagues dhe jo kategoritë e pensioneve tjera të përcaktuara me të njëjtin ligj dhe as ligjet tjera të veçanta, dhe të cilat përbëjnë tërësinë e skemave pensionale aktualisht të aplikueshme në Republikën e Kosovës.

Ndërsa, përkitazi me kategorinë e pensionit kontributpagues, Gjykata sqaroi se i njëjti buron nga Ligji për Sigurimin Pensional dhe Invalidor nr. 011-24/83, i publikuar në Gazetën Zyrtare të KSAK-së nr.26/83 dhe të cilin, Kuvendi i Republikës së Kosovës, e ka përvetësuar përmes Ligjit për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti. Ky i fundit, përcakton vlefshmërinë e kësaj kategorie pensionesh vetëm për përvojën e punës deri më 1 janar 1999, duke saktësuar që për njohjen e të drejtës në këtë kategori pensionesh, qytetarët duhet të kenë stazh pensional të dëshmuar sipas ligjit të lartcekur të ish-KSAK-së. Megjithatë, Ligji për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti, kategorizon përfituesit e mundshëm të pensionit kontributpagues në dy grupe. I pari, i përcaktuar përmes paragrafit 6 të nenit 8 të Ligjit të kontestuar dhe i cili përbëhet nga “punëtorët e arsimit, shëndetësisë dhe të tjerëve që kanë punuar në sistemin e Republikës së Kosovës” dhe të cilëve, përmes Ligjit të lartcekur, “ju njihet stazhi i punës për pension kontributdhënës për vitet 1989-1999”. Ndërsa, i dyti, i përcaktuar përmes paragrafit 2 të nenit 8 të Ligjit të kontestuar dhe i cili përbëhet nga të gjithë qytetarët tjerë që mund të kualifikohen për të drejtën në pension kontributpagues, kriteret për realizimin e të drejtës së të cilëve, delegohen në nivel të aktit nënligjor dhe i cili përcakton kategorizimin e qytetarëve/shfrytëzuesëve të pensionit kontributpagues

U kontekstu navoda relevantnog suda, Sud je prvo pojasnio da je predmet ustavne ocene u ovom slučaju samo relevantna odredba osporenog zakona u vezi sa relevantnim Administrativnim uputstvom, a koja se odnosi samo na kategoriju penzije na osnovu uplate doprinosa, a ne na druge kategorije penzija utvrđene istim zakonom, niti drugim posebnim zakonima koji čine celinu penzijskih šema koje se trenutno primenjuju u Republici Kosovo.

Što se tiče kategorije penzije na osnovu uplate doprinosa, Sud objašnjava da ista proističe iz Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju br. 011-24/83 objavljenog u Službenom listu SAPK br. 26/83 i koji je Skupština Republike Kosovo usvojila kroz Zakon o penzijskim šemama finansiranim od države. Ovaj poslednje pomenuti, utvrđuje važenje ove kategorije penzija samo za radni staž do 1. januara 1999. godine, precizirajući da za priznavanje prava na ovu kategoriju penzija, građani moraju imati penzijski staž dokazan u skladu sa gore navedenim zakonom bivšeg SAPK. Međutim, Zakon o penzijskim šemama finansiranim od države, kategorise moguće korisnike penzije na osnovu uplate doprinosa u dve grupe. Prvu, utvrđenu stavom 6. člana 8. osporenog zakona, a koja se sastoji od “radnika u obrazovanju, zdravstvu i ostalih koji su radili po sistemu Republike Kosovo” i kojima se prema gore navedenom Zakonu, priznaje “radni staž za penziju platiša doprinosa za period 1989-1999 godine”. I drugu grupu koja je utvrđena stavom 2. člana 8. osporenog zakona, koja se sastoji od svih ostalih građana koji se mogu kvalifikovati za pravo na penziju na osnovu uplate doprinosa, čiji kriterijumi za ostvarivanje njihovog prava se delegiraju na nivo podzakonskog akta, koji utvrđuje kategorizaciju građana/korisnika penzije na osnovu uplate doprinosa “prema trajanju uplate doprinosa prema

“sipas kohëzgjatjes së pagesës së kontributit sipas strukturës kualifikuese”. Kohëzgjatja dhe struktura kualifikuese është saktësuar përmes Udhëzimit të kontestuar Administrativ, dhe i cili, ndër tjerash, përcakton kriterin prej pesëmbëdhjetë (15) vitesh përvojë pune/pagesë kontributesh në ish-fondin përkatës të sigurimit pensional, të përcaktuar përmes ligjit të lartcekur të ish-KSAK-së. Pa marrë parasysh dallimin në mes këtyre dy kategorive siç është përcaktuar në Ligjin e kontestuar dhe/ose kohëzgjatjen e pagesës së kontributeve deri më 1 janar 1999, mjetet financiare për këtë kategori pensionesh, përkatësisht për të dy grupet e lartcekura, sigurohen nga buxheti i Republikës së Kosovës.

Bazuar në kontekstin e lartcekur dhe pretendimet e Gjykatës referuese, Gjykata theksoi se thelbi i kësaj kërkesë kushtetuese është që të vlerësohet nëse, në kundërshtim me nenin 24 të Kushtetutës në lidhje me nenin 14 dhe nenin 1 të Protokollit nr. 12 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, (i) grupi i dytë i qytetarëve që mund të kualifikohen për të drejtën në pension kontributpagues janë të diskriminuar në raport me ata të grupit të parë, përkatësisht “punëtorët e arsimit, shëndetësisë dhe të tjerëve që kanë punuar në sistemin e Republikës së Kosovës” dhe të cilëve u njihet “stazhi i punës për pension kontributdhënës” për vitet 1989-1999; dhe (ii) aplikimi i kriterit për përvojë pune/kontribut prej pesëmbëdhjetë (15) vitesh përgjatë viteve të ‘90-ta, përgjatë të cilave shumicës dërrmuese të të punësuarve i është ndërprerë marrëdhënia e punës, si rezultat i aplikimit të ligjeve diskriminuese, është kriter i arsyeshëm dhe proporcional.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës shqyrtoi kërkesën KO 190/19, të parashtruar nga Gjykata Supreme, në të cilën u kërkua që të bëhet vlerësimi i kushtetutshmërisë së nenit 8,

kualifikacionoj strukturi”. Trajanje i kualifikaciona struktura utvrđeni su osporenim Administrativnim uputstvom, koje, između ostalog, propisuje kriterijum od petnaest (15) godina radnog staža/uplate doprinosa u bivši relevantni fond za penzijsko osiguranje utvrđen gore navedenim Zakonom bivšeg SAPK-a. Bez obzira na razliku između ove dve kategorije, kako je utvrđeno u osporenom zakonu i/ili trajanje uplate doprinosa do 1. januara 1999. godine, finansijska sredstva za ovu kategoriju penzija, odnosno za obe gore navedene grupe, obezbeđuju se iz budžeta Republike Kosovo. Na osnovu gore navedenog konteksta i navoda relevantnog suda, Sud naglašava da je suština ovog ustavnog zahteva da se oceni da li je, u suprotnosti sa članom 24. Ustava u vezi sa članom 14. i članom 1. Protokola br. 12 Evropske konvencije o ljudskim pravima, (i) druga grupa građana koji se mogu kvalifikovati za pravo na penziju na osnovu uplate doprinosa, diskriminisana u odnosu na one iz prve grupe, odnosno “radnike u obrazovanju, zdravstvu i ostale koji su radili po sistemu Republike Kosovo” i kojima se priznaje “radni staž za penziju platiša doprinosa” za period 1989-1999 godine; i (ii) da li primena kriterijuma za radni staž/doprinosa od petnaest (15) godina tokom 90-ih godina, tokom kojih je pretežno većini zaposlenih prekinut radni odnos kao rezultat primene diskriminatornih zakona, predstavlja razuman i srazmeran kriterijum.

Žalba podnosioca zahteva

Ustavni sud Republike Kosovo je razmotrio zahtev KO 190/19, koju je podneo Vrhovni sud, gde se tražila ocena ustavnosti člana 8. stava 2. Zakona br. 04/L-131 o penzijskim šemama finansiranim od države u vezi sa članovima 5. i 6. Administrativnog uputstva (MRSZ) br. 09/2015 za kategorizaciju

paragrafit 2, të Ligjit nr. 04/L-131 për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti lidhur me nenin 5 dhe 6 të Udhëzimit Administrativ (MPMS) nr. 09/2015 për Kategorizimin e Shfrytëzuesve të Pensionit Kontributpagues sipas Strukturës Kualifikuese dhe Kohëzgjatjes së Pagesës së Kontributeve.

Bazuar në kërkesën e parashtruar nga Gjykata Supreme sipas paragrafit 8 të nenit 113 [Jurisdiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, Gjykata ka vlerësuar kushtetutshmërinë e paragrafit 2 të nenit 8 (Kushtet dhe kriteret për njohjen e të drejtës në pension kontributpagues të moshës) të Ligjit nr. 04/L-131 për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti lidhur me nenin 5 (Kualifikimi i shfrytëzuesve të pensionit kontributpagues) dhe nenin 6 (Dokumentet e nevojshme për njohjen e të drejtës në pension kontributpagues) të Udhëzimit Administrativ (MPMS) nr. 09/2015 për “Kategorizimin e Shfrytëzuesve të Pensionit Kontributpagues sipas Strukturës Kualifikuese dhe Kohëzgjatjes së Pagesës së Kontributeve-Stazhit Pensional”.

Gjetjet e Gjykatës

Për këtë qëllim, Gjykata shtjelloi dhe aplikoi kriteret që burojnë nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe e Gjykatës përkitazi me testin e diskriminimit, bazuar në të cilin, fillimisht duhet të vlerësohet nëse ka “dallim në trajtim” në mes individëve/grupeve përkatëse dhe të cilat janë në situata të ngjashme dhe/ose analoge, dhe nëse ky është rasti, të vlerësojë nëse dallimi përkatës në trajtim (i) është “i përcaktuar me ligj”; (ii) ka ndjekur një “qëllim legjitim”; dhe (iii) është “proporcional”. Në këtë kontekst, Gjykata, ndër të tjerash, theksoi se (i) nuk është kontestuese që ka “dallim në trajtim” në mes dy grupeve/kategorive të qytetarëve dhe të cilët janë në situata të ngjashme dhe/ose analoge përkitazi me fushëveprimin e kategorisë së

korisnika penzije platiša doprinosa prema kvalifikacionoj strukturi i dužini vremena uplate doprinosa-penzijskog staža.

Na osnovu zahteva koji je podneo Vrhovni sud prema stavu 8. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, Sud je ocenio ustavnost stava 2. člana 8. (Uslovi i kriterijumi za priznavanja prava na starosnu penziju platiša doprinosa) Zakona br. 04/L-131 o penzijskim šemama finansiranim od države u vezi sa članom 5. (Kvalifikacija korisnika penzije platiša doprinosa) i članom 6. (Potrebni dokumenti za prepoznavanje prava na penziju iz doprinosa) Administrativnog uputstva br. 09/2015 za „kategorizaciju korisnika penzije platiša doprinosa prema kvalifikacionoj strukturi i dužini vremena uplate doprinosa-penzijskog staža“.

Nalazi Suda

U tu svrhu, Sud je razradio i primenio kriterijume koji proizilaze iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava i sudske prakse Suda, u vezi sa testom diskriminacije, na osnovu kojeg se prvo mora oceniti da li postoji “razlika u postupanju” između odgovarajućih pojedinaca/grupa, koji se nalaze u sličnim i/ili analognim situacija, i ako je to slučaj, oceniti da li je data razlika u postupanju (i) “propisana zakonom”; (ii) težila “legitimnom cilju”; i (iii) “srazmerna”. U ovom kontekstu, Sud je, između ostalog, naglasio (i) da nije sporno da postoji “razlika u postupanju” između dve grupe/kategorije građana, koji se nalaze u sličnim i/ili analognim situacijama u pogledu obima primene kategorije penzija na osnovu uplate doprinosa i da ta “razlika u postupanju” jeste “propisana zakonom”, odnosno za prvu grupu stavom 6. člana 8. osporenog zakona, a za drugu grupu stavom 2. člana 8. osporenog zakona u vezi sa članom 6. osporenog Administrativnog uputstva; (ii) da ta “razlika

pensioneve kontributpaguese dhe se ky “dallim në trajtim” është i “përcaktuar me ligj”, përkatësisht për grupin e parë përmes paragrafit 6 të nenit 8 të Ligjit të kontestuar, ndërsa për grupin e dytë përmes paragrafit 2 të nenit 8 të Ligjit të kontestuar në lidhje me nenin 6 të Udhëzimit të kontestuar Administrativ; (ii) ky “dallim në trajtim” ndjek një “qëllim legjitim”, përkatësisht dhe ndër tjerash, atë të stabilitetit financiar dhe ekonomik të shtetit; por që (iii) i njëjti nuk është i arsyeshëm dhe proporcional. Kjo e fundit sepse (i) Ligji i kontestuar bën dallimin në mes dy kategorive të qytetarëve, në kontekst të kategorisë së pensionit kontributpagues, duke përcaktuar, në njërën anë, se stazhi i punës për pension kontributpagues për vitet 1989-1999, njihet për “punëtorët e arsimit, shëndetësisë dhe të tjerëve që kanë punuar në sistemin e Republikës së Kosovës”, ndërsa në anën tjetër, duke përcaktuar se për kategoritë tjera të qytetarëve që mund të kualifikohen për të drejtën në pension kontributpagues, kriteret për njohjen e stazhit përkatës kontributpagues, duhet të përcaktohen me akt nënligjor; (ii) përkundër faktit që Ligji i kontestuar, në paragrafin 2 të nenit 8 të tij, saktëson që kriteret dhe kushtet për fitimin e të drejtës në pension kontributpagues, përcaktohen sipas “kohëzgjatjes së pagesës së kontributit”, përmes një akti nënligjor, ky i fundit, përkatësisht Udhëzimi i kontestuar Administrativ, në mënyrë krejtësisht formaliste aplikon kriterin prej pesëmbëdhjetë (15) vitesh dëshmi përvojë/kontributi, në rrethana historike dhe politike, në kontekst të të cilave, realizimi i këtij kriteri, ishte pamundësuar bazuar në ligje diskriminuese për shumicën dërrmuese të qytetarëve; (iii) e gjithë kategoria e qytetarëve që nuk e plotësojnë kriterin e të dëshmuarit së përvojës/kontributit për pesëmbëdhjetë (15) vite, trajtohen njëjtë me të gjithë tjerët që nuk kanë bërë asnjë pagesë të kontributeve për

u postupanju” teži “legitimnom cilju”, odnosno i između ostalog, onom finansijske i ekonomske stabilnosti države; ali (iii) da ista nije razumna i srazmerna. Ovo poslednje navedeno iz razloga što (i) osporeni zakon pravi razliku između dve kategorije građana u kontekstu kategorije penzije na osnovu uplate doprinosa, tako što je utvrdio, s jedne strane, da se radni staž za penziju na osnovu uplate doprinosa za godine 1989-1999, priznaje “radnicima u obrazovanju, zdravstvu i ostalima koji su radili po sistemu Republike Kosovo”, a sa druge strane, utvrdivši da se za ostale kategorije građana koji se mogu kvalifikovati za pravo na penziju na osnovu uplate doprinosa, kriterijumi za priznavanje odgovarajućeg staža na osnovu uplate doprinosa, moraju utvrditi podzakonskim aktom; (ii) da i pored toga što osporeni zakon, u stavu 2. svog člana 8., precizira da se kriterijumi i uslovi za sticanje prava na penziju na osnovu uplate doprinosa utvrđuju prema “trajanju plaćanja doprinosa” podzakonskim aktom, poslednje navedeni, odnosno osporeno Administrativno uputstvo, krajnje formalistički primenjuje kriterijum od petnaest (15) godina dokazanog staža/doprinosa, u istorijskim i političkim okolnostima, u čijem kontekstu je ostvarivanje ovog kriterijuma bilo onemogućeno na osnovu diskriminatornih zakona za ogromnu većinu građana; (iii) da se čitava kategorija građana koji ne ispunjavaju kriterijum dokazivanja staža/doprinosa od petnaest (15) godina, tretira isto kao i ostali koji nisu izvršili nijednu uplatu doprinosa za penzijski staž pre 1999. godine; i (iv) da je bez obzira na doprinose dotičnih građana, uključujući i njihovo trajanje, u bivšem relevantnom penzionom fondu na osnovu Zakona bivšeg SAPK, čitava kategorija građana koji mogu biti korisnici kategorije penzije na osnovu uplate doprinosa, finansirana iz budžeta Republike Kosovo. U

stazhin pensional para viti 1999; dhe (iv) pa marrë parasysh kontributet e qytetarëve përkatës, përfshirë kohëzgjatjen e tyre, në ish-fondin përkatës pensional bazuar në Ligjin e ish-KSAK-së, e tërë kategoria e qytetarëve që mund të jenë përfituese të kategorisë së pensionit kontributpagues, është e financuar nga buxheti i Republikës së Kosovës. Në mbështetje të konstatimit të mungesës së marrëdhënies së proporcionalitetit ndërmjet kufizimit dhe qëllimit që synohet të arrihet, Gjykata mori parasysh edhe Raportin me Rekomandime ex officio nr. 235/2018 të Avokatit të Popullit në lidhje me “kategorinë e qytetarëve që kanë punuar para vitit 1999 dhe nuk përfitojnë nga pensioni kontributpagues të moshës për shkak se nuk e plotësojnë kriterin e stazhit pensional prej 15 viteve si pasojë e largimit diskriminues nga puna”.

Përkitazi me efektet e këtij Aktgjykimi, Gjykata fillimisht thekson që bazuar në paragrafin 3 të nenit 116 [Efekti Juridik i Vendimeve] të Kushtetutës, shfuqizimi i ligjit ose dispozitës përkatëse, hyn në fuqi në ditën e publikimit të vendimit të Gjykatës, përpos nëse Gjykata vendosë ndryshe. Kjo e fundit, në përputhje edhe me parimet që burojnë nga Opinionet relevante të Komisionit të Venecias, i mundëson Gjykatës fleksibilitetin e nevojshëm për të përcaktuar efektet kohore të Aktgjyqimeve të saj. Megjithatë, duke marrë parasysh rrethanat specifike të rastit konkret dhe pasojat potencialisht të paparashikueshme të shfuqizimit të menjëhershëm të dispozitave jokushtetuese dhe zbrazëtirës pasuese juridike dhe me qëllim të balancimit në mes të të drejtave dhe lirive themelore dhe parimit të sigurisë juridike, Gjykata iu referua Opinioneve relevante të Komisionit të Venecias dhe kërkoi edhe mendimin e Gjykatave Kushtetuese anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias.

Emëruesi i përbashkët i përgjigjeve përkatëse të pranuar nga këto të fundit, në parim, reflekton

prilog utvrđenju o nepostojanju odnosa srazmernosti između ograničenja i cilja koji se želi postići, Sud je uzeo u obzir i Izveštaj ex officio sa preporukama br. 235/2018 ombudsmana u vezi sa “kategorijom građana koji su radili pre 1999. godine i koji ne ostvaruju pravo na starosnu penziju platiša doprinosna zbog toga što ne ispunjavaju kriterijum penzijskog staža od 15 godina kao posledica diskriminatorskog otpuštanja sa posla”.

U vezi sa efektima ove presude, Sud na početku naglašava da na osnovu stava 3. člana 116. [Pravni efekat odluka] Ustava, ukidanje relevantnog zakona ili odredbe, stupa na snagu na dan objavljivanja odluke Suda, osim ako Sud ne odluči drugačije. Ovo poslednje, u skladu i sa načelima koja proizilaze iz relevantnih mišljenja Venecijanske komisije, omogućava Sudu potrebnu fleksibilnost da odredi vremenske efekte svojih presuda. Međutim, uzimajući u obzir specifične okolnosti konkretnog slučaja i potencijalno nepredvidive posledice trenutnog ukidanja neustavnih odredbi i naknadne pravne praznine, a u cilju uravnoteženja između osnovnih prava i sloboda i načela pravne sigurnosti, Sud se pozvao na relevantna mišljenja Venecijanske komisije te tražio i mišljenja ustavnih sudova članova Foruma Venecijanske komisije.

Zajednički imenitelj relevantnih odgovora primljenih od poslednje pomenutih, u načelu, odražava (i) da ustavni sudovi imaju određenu fleksibilnost u pogledu utvrđivanja vremenskih efekata presude; (ii) da se, u načelu, relevantni zakoni/odredbe za koje je ocenjeno da su u suprotnosti sa Ustavom, moraju odmah ukinuti i eliminisati iz datog pravnog sistema; te (iii) da je u specifičnim okolnostima, a da bi se izbegle potencijalne posledice kao rezultat trenutnog ukidanja osporenog zakona/odredbe, ponekad

që (i) Gjykatat Kushtetuese kanë një fleksibilitet të caktuar përkitazi me përcaktimin e efekteve kohore të një Aktgjykimi; (ii) në parim, ligjet/dispozitat përkatëse të cilat janë vlerësuar në kundërshtim me Kushtetutën, duhet të shfuqizohen menjëherë dhe të eliminohen nga sistemi përkatës juridik; por që, (iii) në rrethana specifike, dhe për të shmangur pasojat potenciale si rezultat i shfuqizimit të menjëhershëm të ligjit/dispozitës së kontestuar, ndonjëherë është e nevojshme të shtyhet zbatimi/hyrja në fuqi e një Aktgjykimi të Gjykatës Kushtetuese, duke i lënë mundësinë pushteteve tjera, përkatësisht atij ekzekutiv dhe legjislativ, që të ndërmarrin masat e nevojshme për plotësimin dhe ndryshimin e dispozitës së shpallur si kundërkushtetuese në përputhje me Kushtetutën edhe Aktgjykimin përkatës të Gjykatës Kushtetuese; dhe në fund, (iv) në parim, duhet të evitohen efektet prapavepruese të Aktgjykimeve përkatëse, me theks në vendimet gjyqësore të formës së prerë, në favor të parimit të sigurisë juridike.

Përfundimi

Gjykata, njëzëri, vendosi që (i) kërkesa është e pranueshme; dhe (ii) paragrafi 2 i nenit 8 të Ligjit nr.04/L-131 për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti në lidhje me nënparagrafin 2.3 të paragrafit 2 të nenit 6 të Udhëzimit Administrativ nr. 09/2015 për “Kategorizimin e Shfrytëzuesve të Pensionit Kontributpagues sipas Strukturës Kualifikuese dhe Kohëzgjatjes së Pagesës së Kontributeve-Stazhit Pensional”, nuk janë në përputhshmëri me nenin 24 [Barazia para Ligjit] në lidhje me nenin 14 (Ndalimi i diskriminimit) dhe nenin 1 (Ndalimi i Përgjithshëm i Diskriminimit) të Protokollit nr. 12 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Gjithashtu, bazuar në parimet e shtjelluara më lartë, Gjykata vlerësoi se në rrethanat e rastit konkret, siguria juridike mbrohet në mënyrë më

potrebno odložiti izvršenje/stupanje na snagu presude Ustavnog suda, ostavljajući mogućnost drugim vlastima, odnosno izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, da preuzmu neophodne mere za izmenu i dopunu odredbe koja je proglašena neustavnom u skladu sa Ustavom i relevantnom presudom Ustavnog suda; i na kraju (ii) da se u načelu, mora otkloniti retroaktivno dejstvo relevantnih presuda, sa naglaskom na pravosnažne odluke, u korist načela pravne sigurnosti.

Zaključak

Sud je, jednoglasno, odlučio (i) da je zahtev prihvatljiv; i (ii) da stav 2. člana 8. Zakona br. 04/L-131 o penzijskim šemama finansiranim od države u vezi sa podstavom 2.3 stava 2. člana 6. Administrativnog uputstva br. 09/2015 za „kategorizaciju korisnika penzije platiša doprinosa prema kvalifikacionoj strukturi i dužini vremena uplate doprinosa-penzijskog staža“, nisu u saglasnosti sa članom 24. [Jednakost pred zakonom] u vezi sa članom 14. (Zabrana diskriminacije) i članom 1. (Opšta zabrana diskriminacije) Protokola br. 12 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Takođe, Sud je na osnovu gore razrađenih načela, ocenio da se u okolnostima konkretnog slučaja, pravna sigurnost delotvornije štiti utvrđivanjem ukidanja odredbi za koje je ocenjeno da su u suprotnosti sa Ustavom, nakon perioda od šest (6) meseci, odnosno 15. jula 2023. godine, kako bi se (i) izbegla pravna praznina koja bi, između ostalog, mogla negativno uticati i na građane koji mogu imati koristi od relevantnih odredbi osporenog zakona u vezi sa osporenim Administrativnim uputstvom; i (ii) da se Skupštini i Vladi Republike Kosovo, respektivno, ostavi razuman vremenski rok da preuzmu potrebne radnje za izmenu i dopunu člana 8.

efektive duke përcaktuar shfuqizimin e dispozitave të vlerësuara si në kundërshtim me Kushtetutën pas një periudhe gjashtë (6) mujore, përkatësisht më 15 korrik 2023, në mënyrë që (i) të evitohet zbrazëtia juridike e cila, ndër tjerash, mund të afektojë negativisht edhe qytetarë të cilët mund të përfitojnë nga dispozitatat përkatëse të Ligjit të kontestuar në lidhje me Udhëzimin Administrativ të kontestuar; dhe (ii) t'i akordohet një periudhë kohore e arsyeshme Kuvendit dhe Qeverisë së Republikës së Kosovës, respektivisht, që të ndërmarrin veprimet e nevojshme për plotësimin dhe ndryshimin e nenit 8 të Ligjit për Skemat Pensionale të Financuara nga Shteti, në pajtim me Kushtetutën dhe këtë Aktgjykim.

Neni 25 [E Drejta për Jetën]

Cenimi i të drejtës për jetën

KI129/21, Parashtrues: Velerda Sopi, Vlerësim i kushtetushmërisë së “veprimeve dhe mosveprimeve” të Gjykatës Themelore në Gjilan, Prokurorisë Themelore në Gjilan, Stacionit Policor në Graçanicë dhe Prokurorisë Themelore në Prishtinë

Mosveprimi i autoriteteve përgjegjëse lidhur me rastin e dhunës në familje i cili ka rezultuar në vdekjen e S.M., kishte cenuar të drejtën në jetë të S.M. të garantuar me nenin 25 të Kushtetutës dhe nenin 2 të KEDNJ-së, pasi autoritetet përgjegjëse kishin dështuar të bëjnë një vlerësim të mirëfilltë të rrezikut, i cili duhet të jetë autonom, proaktiv dhe i menjëhershëm, dhe marrë parasysh që autoritetet shtetërore ishin në dijeni apo ishin dashur të jenë në dijeni në lidhje me rrezikun e menjëhershëm dhe real për jetën e S.M.-së: - shkelje e të drejtave kushtetuese

Zakona o penzijskim šemama finansiranim od države u skladu sa Ustavom i ovom presudom.

Član 25. [Pravo na život]

Povreda prava na život

K129/21, Podnosilac zahteva: Velerda Sopi, Ocena ustavnosti “činjenja i nečinjenja” Osnovnog suda u Gnjilanu, Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu, Policijske stanice u Gračanici i Osnovnog tužilaštva u Prištini

Nečinjenjem nadležnih organa u vezi sa slučajem nasilja u porodici, koje je za posledicu imalo smrt S.M., povređeno je pravo na život S.M. zagarantovano članom 25. Ustava i članom 2. EKLJP-a, budući da nadležni organi nisu izvršili odgovarajuću procenu rizika, a koja mora biti autonomna, proaktivna i neposredna, a uzimajući u obzir da su državni organi znali ili trebalo da znaju za neposrednu i stvarnu opasnost po život S.M.: *povreda ustavnih prava*

Činjenice

Faktet

Gjykata theksoi se në rrethanat e rastit konkret, dhe të cilat janë detajisht të shtjelluara në Aktgjykimin e publikuar, bazuar në shkresat e lëndës, ishin zhvilluar dy kategori procedurash, sipas raportimeve përkatëse për dhunë në familje. E para, sipas rastit për dhunë në familje të raportuar më 10 nëntor 2019 dhe për të cilën procedurat përkatëse ishin zhvilluar nga Stacioni Policor, Prokuroria Themelore dhe Gjykata Themelore në Gjilan. Ndërsa e dyta, sipas rastit për dhunë në familje të raportuar më 3 mars 2021 dhe për të cilën procedura ishte zhvilluar në Stacionin Policor në Graçanicë dhe Prokurorinë Themelore në Prishtinë.

Përkitazi me kategorinë e parë të procedurave, bazuar në shkresat e lëndës, rezultoi që procedura kishte filluar me lajmërimin e rastit për dhunë në familje më 10 nëntor 2019 në Stacionin Policor në Gjilan dhe kishte përfunduar më 27 janar 2020 me Aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Gjilan, përmes të cilit, bashkëshorti i të ndjerës S.M., ishte shpallur fajtor për kryerjen e veprave penale të saktësuar në paragrafin 1 të nenit 248 (Dhuna në Familje) dhe nënparagrafin 3.1 të nenit 184 (Sulmi) të Kodit Penal të Republikës së Kosovës. Siç është sqaruar në Aktgjykimin e publikuar, përgjatë kësaj periudhe kohore, autoritetet respektive në Gjilan sipas kompetencave përkatëse kishin: (i) vendosur masën e paraburgimit; (ii) nxjerrë Urdhri Mbrojtës në kohëzgjatje prej dymbëdhjetë (12) muajsh; (iii) parashtruar kallëzimin penal; (iv) ngritur aktakuzën; dhe (v) shpallur fajtor L.S.-në për veprat penale të saktësuar si më lart. Thënë këtë, Aktgjykimi i publikuar vë theks në faktin që Gjykata Themelore në Gjilan kishte zëvendësuar dënimin me burg të L.S.-së në dënim me gjobë prej një mijë e treqind (1,300) euro. Urdhri përkatës i Mbrojtjes kishte skaduar më 26 nëntor 2020.

Sud navodi da su se okolnosti u konkretnom slučaju, a koje su detaljno razrađene u objavljenoj presudi, bazirajući se na spisima predmeta, razvile u dve kategorije postupka, prema odgovarajućim prijavama za nasilje u porodici. Prva, po slučaju za nasilje u porodici prijavljenim 10. novembra 2019. godine i za koji se vodio odgovarajući postupak od strane Policijske stanice, Osnovnog tužilaštva i Osnovnog suda u Gnjilanu, dok druga, po slučaju za nasilje u porodici prijavljenim 3. marta 2021. godine i za koji se vodio postupak u Policijskoj stanici u Gračanici i Osnovnom tužilaštvu u Prištini.

Što se tiče prve kategorije postupka, bazirajući se na spisima predmeta, proizilazi da je postupak pokrenut prijavljivanjem slučaja za nasilje u porodici 10. novembra 2019. godine u Policijskoj stanici u Gnjilanu i da je okončan 27. januara 2020. godine presudom Osnovnog suda u Gnjilanu, kojom je suprug pokojne S.M. oglasen krivim za izvršenje krivičnih dela preciziranih u stavu 1. člana 248. (Nasilje u porodici) i podstavu 3.1. člana 184. (Napad) Krivičnog zakonika Republike Kosovo. Kao što je objašnjeno u objavljenoj presudi, tokom ovog vremenskog perioda, nadležni organi u Gnjilanu su prema odgovarajućim nadležnostima: (i) odredili meru pritvora; (ii) izdali nalog za zaštitu za vremenski period od 12 (dvanaest) meseci; (iii) podneli krivičnu prijavu; (iv) podigli optužnicu; i (v) oglasili krivim L.S. za gore precizirana krivična dela. S tim u vezi, objavljena presuda stavlja naglasak na činjenicu da je Osnovni sud u Gnjilanu L.S.-u zamenio kaznu zatvora novčanom kaznom u iznosu od 1300 (hiljadu trista) evra. Odgovarajući nalog za zaštitu je istekao 26. novembra 2020. godine.

Što se tiče druge kategorije postupka, bazirajući se na spisima predmeta, proizilazi da je postupak pokrenut prijavljivanjem slučaja za nasilje u porodici 3. marta 2021.

Përkitazi me kategorinë e dytë të procedurave, bazuar në shkresat e lëndës, rezulton që procedura kishte filluar me lajmërimin e rastit për dhunë në familje më 3 mars 2021 në Stacionin Policor në Graçanicë. Siç është sqaruar në Aktgjykimin e publikuar, bazuar në shkresat e lëndës, rezulton që të nesërmen: (i) ishte marrë deklarata e L.S-së; dhe (ii) S.M-së, dhe e cila sipas raportit përkatës të policisë, ndër të tjera, kishte theksuar që “nuk është interesuar që të vazhdoj me rastin”. Më 14 mars 2021, S.M., u privua nga jeta me armë zjarri nga L.S., i cili më pas kreu vetëvrasje.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Gjykata ka vendosur dhe publikuar Aktgjykimin në rastin KI129/21, të parashtruar nga Velerda Sopi. Kjo e fundit, bazuar në paragrafin 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës para Gjykatës kontestoi “veprimet dhe mosveprimet” e autoriteteve shtetërore, përkatësisht, Gjykatës Themelore në Gjiilan, Prokurorisë Themelore në Gjiilan, Stacionit Policor në Graçanicë dhe Prokurorisë Themelore në Prishtinë, dhe të cilat sipas saj, rezultuan në cenimin e të drejtës për jetë të nënës së saj, përkatësisht të ndjerës S.M., në kundërshtim me: (i) të drejtën për jetë të garantuar me nenin 25 [E Drejta për Jetën] të Kushtetutës dhe nenin 2 (E drejta për jetën) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (ii) detyrimet e autoriteteve shtetërore të përcaktuara me nenet 18 (Detyrimet e Përgjithshme), 50 (Reagim, parandalim dhe mbrojtje të menjëhershme) dhe 51 (Vlerësimi i rrezikut dhe menaxhimi i rrezikut) të Konventës së Këshillit të Evropës për Parandalimin dhe Luftimin e Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje, përkatësisht Konventës së Stambollit.

Gjetjet e Gjykatës

Në kontekst të sqarimeve të lartcekura dhe bazuar në pretendimet e parashtrueses së

godine u Policijskoj stanici u Gračanici. Kao što je objašnjeno u objavljenoj presudi, bazirajući se na spisima predmeta, proizilazi da je sledećeg dana: (i) uzeta izjava od strane L.S.; i (ii) S.M., koja je, prema odgovarajućem policijskom izveštaju, između ostalog, istakla da “nije zainteresovana za nastavak slučaja”. Dana 14. marta 2021. godine S.M. je lišena života vatrenim oružjem od strane L.S. koji je potom izvršio samoubistvo.

Žalba podnosioca zahteva

Sud je odlučio i objavio presudu za slučaj KI129/21, podnetim od strane Velerde Sopi. Ona je, bazirajući se na stavu 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, pred Sudom osporila „činjenje i nečinjenje“ državnih organa, odnosno Osnovnog suda u Gnjilanu, Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu, Policijske stanice u Gračanici i Osnovnog tužilaštva u Prištini, što je, po njoj, rezultiralo povredom prava na život njene majke, odnosno pokojne S.M., u suprotnosti sa: (i) pravom na život, koje je zagarantovano članom 25. [Pravo na život] Ustava i članom 2. (Pravo na život) Evropske konvencije o ljudskim pravima; i (ii) obavezama državnih organa predviđenim članom 18. (Opšte obaveze), članom 50. (Neposredni odgovor, prevencija i zaštita) i članom 51. (Procena rizika i upravljanje rizikom) Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, odnosno Istanbulske konvencije.

Nalazi Suda

U kontekstu gore navedenih objašnjenja i na osnovu navoda podnositeljke zahteva, Sud se fokusirao na ocenu ispunjenja pozitivnih obaveza države u vezi sa drugom kategorijom postupka, uvek u kontekstu i prve kategorije. U tom smislu, Sud je prvo razradio opšta načela u kontekstu pozitivnih obaveza države

kërkesës, Gjykata u fokusua në vlerësimin e përmbushjes së detyrimeve pozitive të shtetit përkitazi me kategorinë e dytë të procedurave, gjithnjë në kontekst edhe të kategorisë së parë. Në këtë aspekt, Gjykata fillimisht shtjelloi parimet e përgjithshme në kontekst të detyrimeve pozitive të shtetit që burojnë, ndër të tjera, nga neni 25 i Kushtetutës, neni 2 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe praktika relevante gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dhe Konventa për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Gruas dhe Konventa e Stambollit.

Bazuar në parimet e lartcekura, dhe me theks në kriteret që burojnë nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përfshirë Aktgjykimet në rastet Opuz kundër Turqisë, Kurt kundër Austrisë, X dhe Y kundër Bullgarisë dhe Landi kundër Italisë, Gjykata vlerësoi nëse autoritetet shtetërore, përkatësisht Stacioni Policor në Graçanicë dhe Prokuroria Themelore në Prishtinë: (i) kishin reaguar menjëherë: (ii) kishin bërë vlerësimin e mirëfilltë të rrezikut, dhe i cili, bazuar në praktikën e lartcekur gjyqësore, duhet të jetë autonom, proaktiv dhe gjithëpërfshirës; (iii) ishin në dijeni apo duhet të ishin në dijeni në lidhje me rrezikun e menjëhershëm dhe real për jetën e S.M.-së; dhe (iv) kishin ndërmarrë masa parandaluese për të mbrojtur apo parandaluar privimin nga jeta të S.M.-së.

Bazuar në vlerësimin e kriterëve të lartcekura, Gjykata vë theks në faktin që: (i) zyrtarët policorë të Policisë në Graçanicë, kishin reaguar menjëherë duke dalë në vend të ngjarjes dhe marrë në intervistë të dyshuarin L.S., megjithatë të njëjtit, ndër të tjera, nuk kishin ndjekur hapat procedural të përcaktuar përmes Ligjit kundër Dhunës në Familje dhe Procedurave Standarde të Veprimit, duke anashkaluar edhe plotësimin e formave standarde përkitazi me vlerësimin e

koje prozilaze, između ostalog, iz člana 25. Ustava, člana 2. Evropske konvencije o ljudskim pravima i odgovarajuće sudska prakse Evropskog suda za ljudska prava, kao i Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena i Istanbulske konvencije. Na osnovu gore navedenih načela i sa naglaskom na kriterijume koji proizilaze iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, uključujući presude u predmetima Opuz protiv Turske, Kurt protiv Austrije, X i Y protiv Bugarske i Landi protiv Italije, Sud je ocenio da li su državni organi, odnosno Policijska stanica u Gračanici i Osnovno tužilaštvo u Prištini: (i) odmah reagovali: (ii) izvršili dobru procenu rizika, koja je na osnovu gore navedene sudske prakse morala biti autonomna, proaktivna i sveobuhvatna; (iii) znali ili su morali znati o neposrednoj i stvarnoj opasnosti po život S.M.; i (iv) preduzeli preventivne mere za zaštitu ili sprečavanje lišenja života S.M..

Na osnovu ocene gore navedenih kriterijuma, Sud stavlja naglasak na činjenicu da su: (i) policijski službenici Policije u Gračanici reagovali odmah tako što su izašli na teren i saslušali osumnjičenog L.S. Međutim, isti, između ostalog, nisu ispoštovali proceduralne korake predviđene Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici i Standardnim operativnim postupcima, zanemarujući popunjavanje standardnih obrazaca u vezi sa procenom rizika i neobaveštavajući Centar za socijalni rad i zaštitnika žrtava, koji su mogli, prema gore navedenom zakonu, da preduzmu dodatne korake za zaštitu S.M.; dok se (ii) Osnovno tužilaštvo u Prištini, tokom perioda od 10 (deset) dana, “nalazilo u fazi prikupljanja dokaza i informacija neophodnih za rasvetljavanje činjeničnih okolnosti koje nisu bile poznate nadležnim organima”, uprkos činjenici da su nadležni organi imali tačne podatke prema prijavama za nasilje 10.

rrezikshmërisë dhe duke mos njoftuar Qendrën për Punë Sociale dhe Mbrojtësin e Viktimave, dhe të cilët, sipas ligjit të lartcekur, do të kishin mundur të marrin hapa shtesë në mbrojtje të S.M.-së; ndërsa (ii) Prokuroria Themelore në Prishtinë, përgjatë një periudhe dhjetë (10) ditëshe “ishte në fazën e grumbullimit të provave dhe informatave të nevojshme për ndriçimin e rrethanave faktike që nuk kanë qenë të njohura për organet përkatëse”, përkundër faktit që autoritetet kompetente kishin të dhëna të sakta se, pas raportimit të dhunës së 10 nëntorit 2019, përkitazi me L.S.-në, (i) ishte lëshuar një urdhër mbrojtës në kohëzgjatje prej dymbëdhjetë (12) muajsh; dhe (ii) kishte një dënim për veprën penale të dhunës në familje dhe sulmit nga Gjykata Themelore në Gjiilan. Gjykata gjithashtu vuri theks në faktin se, deklarimi i të ndjerës S.M. që “nuk kishte mundësi të paraqitej në polici dhe kishte kërkuar që L.S. të mos burgosej, por mundësisht të lirohej”, bazuar në detyrimet pozitive të shtetit të garantuara me nenin 25 të Kushtetutës në lidhje me nenin 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si dhe nenet 18, 50, 51 dhe 55 të Konventës së Stambollit, nuk e liron asnjë institucion shtetëror nga detyrimi për të ndërmarrë të gjitha masat e nevojshme të përcaktuara me ligje dhe rregullativë të aplikueshme në mbrojtje të viktimës të dhunës në familje.

Pas vlerësimit përkatës për secilin kriter veç e veç, Gjykata konstatoi që në kundërshtim me garancitë e lartcekura kushtetuese, por edhe ligjet e aplikueshme në Republikën e Kosovës, përfshirë Ligjin kundër Dhunës në Familje dhe Procedurat Standarde të Veprimit, por edhe praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, në harmoni me të cilën, të gjitha autoritetet publike janë të detyruara të interpretojnë të drejtat dhe liritë themelore, autoritetet kompetente: (i) nuk kanë reaguar menjëherë; (ii) nuk kanë bërë një vlerësim të mirëfilltë të rrezikut, dhe i cili duhet

novembra 2019. godine protiv L.S.-a, (i) izdao nalog za zaštitu za vremenski period od 12 (dvanaest) meseci; i (ii) optužen je za krivično delo nasilje u porodici i napad od strane Osnovnog suda u Gnjilanu. Sud je takođe stavio naglasak na činjenicu i izjavu pokojne S.M da “nije imala mogućnost pojavljivanja u policiji i tražila je da L.S. ne bude zatvoren, već da po mogućnosti bude pušten“, bazirajući se na pozitivnim obavezama države zagaranovanim članom 25. Ustava u vezi sa članom 2. Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i članom 18., 50, 51 i 55. Istanbulske konvencije, na osnovu kojih se ne oslobađa nijedna državna institucija od obaveze da preduzme sve neophodne mere propisane zakonom i primenjivim propisima za zaštitu žrtava nasilja u porodici.

Nakon odgovarajuće ocene svakog pojedinačnog kriterijuma, Sud je ustanovio da u suprotnosti sa gore navedenim ustavnim garancijama, ali i primenjivim zakonima u Republici Kosovo, uključujući i Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i Standardne operative postupke, ali i sudsku praksu ESLJP-e, u skladu sa kojom su svi javni organi u obavezi da tumače osnovna prava i slobode, nadležni organi: (i) nisu reagovali odmah; (ii) nisu izvršili dobru procenu rizika, koja je morala biti autonomna, proaktivna i sveobuhvatna; (iii) u okolnostima konkretnog slučaja i imajući u vidu da je L.S. već ranije bio osuđivan za krivično delo nasilje u porodici, znali su ili su morali znati o neposrednoj i stvarnoj opasnosti po život S.M.-a; i (iv) nisu preduzeli preventivne mere za zaštitu ili sprečavanje lišenja života S.M..

Zaključak

Sud je jednoglasno odlučio da je zahtev prihvatljiv i ustanovio da Policija Kosova, odnosno Policijska stanica u Gračanici i Državni tužilac, odnosno Osnovno tužilaštvo u

të jetë autonom, proaktiv dhe i menjëhershëm; (iii) në rrethanat e rastit konkret, dhe marrë parasysh që L.S., tashmë ishte i dënuar paraprakisht për veprën penale të dhunës në familje, ishin në dijeni apo ishin dashur të jenë në dijeni në lidhje me rrezikun e menjëhershëm dhe real për jetën e S.M.-së; dhe (iv) nuk kishin ndërmarrë masa parandaluese për të mbrojtur apo parandaluar privimin nga jeta të S.M.-së.

Përfundimi

Gjykata, njëzëri vendosi që kërkesa është e pranueshme dhe konstatoi se Policia e Kosovës, përkatësisht Stacioni Policor në Graçanicë dhe Prokurori i Shtetit, përkatësisht Prokuroria Themelore në Prishtinë, kanë dështuar në përmbushjen: (i) e detyrimeve të tyre pozitive për mbrojtje të jetës së S.M.-së, të garantuar me paragrafin 1 të nenit 25 [E Drejta për Jetën] të Kushtetutës dhe paragrafin 1 të nenit 2 (E drejta për jetën) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (ii) e detyrimeve të përcaktuara me paragrafin 4 të nenit 18 (Detyrimet e Përgjithshme), paragrafin 1 të nenit 50 (Reagim, parandalim dhe mbrojtje të menjëhershme), paragrafin 1 të nenit 51 (Vlerësimi i rrezikut dhe menaxhimi i rrezikut) dhe paragrafin 1 të nenit 55 (Procedimet ex parte dhe ex officio) të Konventës për Parandalimin dhe Luftimin e Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje.

Në fund dhe përkitazi me efektin e këtij Aktgjykimi, ky i fundit, vuri theks në faktin që Gjykata nuk ka autorizime ligjore për të caktuar kompensim të dëmit për rastet kur konstaton shkelje të dispozitave respektive kushtetuese, por sqaroi që parashtruesja e kërkesës ka të drejtën për të shfrytëzuar mjetet e tjera juridike në dispozicion për realizimin e mëtejme të të drejtave për kompensimin përkatës në përputhje me gjetjet e këtij Aktgjykimi.

Përfundimisht, duhet të theksohet që përtej Aktgjykimit të publikuar, dhe i cili saktëson

Prištini, nisu uspele da ispune: (i) njihove pozitivne obaveze zaštite života S.M. koje je zagarantovano stavom 1. člana 25. [Pravo na život] Ustava i stavom 1. člana 2. (Pravo na život) Evropske konvencije o ljudskim pravima; kao i (ii) obaveze propisane stavom 4. člana 18. (Opšte obaveze), stavom 1. člana 50. (Neposredni odgovor, prevencija i zaštita), stavom 1. člana 51. (Procena rizika i upravljanje rizikom) i stavom 1. člana 55. (Postupci ex parte i ex officio) Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Na kraju i u vezi sa efektom ove presude, ista stavlja naglasak na činjenicu da Sud nema zakonska ovlašćenja da utvrđuje naknadu štete za slučajeve kada ustanovi povredu određenih ustavnih odredbi, već objašnjava da podnositeljka zahteva ima pravo na korišćenje drugih pravnih sredstava dostupnih za dalje ostvarivanje prava na odgovarajuću naknadu u skladu sa nalazima ove presude.

Na kraju se mora naglasiti da mimo objavljenoj presudi, kojom se preciziraju obaveze države u kontekstu nasilja u porodici i zaštiti prava na život, bazirajući se na ustavnim garancijama, ali i međunarodnim instrumentima koji se direktno primenjuju u pravnom poretku Republike Kosovo, uključujući i načela koja proizilaze iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, Sud je takođe presudom u slučaju KI41/12 podnosilaca zahteva: Gëzim i Makfire Kastrati, objavljenom 26. februara 2013. godine, ustanovio povredu člana 25. Ustava i člana 2. Evropske konvencije o ljudskim pravima, uključujući i povredu člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] i člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava. I ovom presudom iz 2013. godine je takođe stavljen naglasak na obaveze državnih organa u kontekstu preduzimanja neophodnih mera protiv nasilja u porodici i zaštite prava na život. Pored toga, Sud je

detyrimet e shtetit në kontekst të dhunës në familje dhe mbrojtjes së të drejtës në jetë bazuar në garancitë kushtetuese, por edhe instrumentet ndërkombëtare drejtpërdrejtë të aplikueshme në rendin juridik të Republikës së Kosovë, përfshirë parimet që burojnë nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata gjithashtu përmes Aktgjykimit në rastin KI41/12, me parashtrues Gëzim dhe Makfire Kastrati, të publikuar më 26 shkurt 2013, kishte konstatuar shkelje të nenit 25 të Kushtetutës dhe nenit 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, përfshirë shkelje të neneve 32 [E drejta në Mjet Juridik] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës. Ky Aktgjykim i vitit 2013, gjithashtu kishte vënë theks në detyrimet e autoriteteve shtetërore në kontekst të ndërmarrjes së masave të nevojshme kundër dhunës në familje dhe mbrojtjes së të drejtës në jetë. Për më tepër, Gjykata rikujtoi që, Konventa e Stambollit është drejtpërdrejtë e aplikueshme në Republikën e Kosovës që nga miratimi i amendamenteve kushtetuese, më 25 shtator 2020. Kjo e fundit, përfshin edhe detyrimin e shtetit, përkatësisht të Republikës së Kosovës, për të përcaktuar mjete juridike efektive dhe kompensim adekuat për viktimat e dhunës në familje në rast të dështimit të shtetit për të përmbushur detyrimet përkatëse në këtë kontekst.

podsetio da je Istanbulska konvencija direktno primenjiva u Republici Kosovo od usvajanja ustavnih amandmana 25. septembra 2020. godine. Njome je obuhvaćena i obaveza države, odnosno Republike Kosovo, da odredi efektivna pravna sredstva i odgovarajuću naknadu za žrtve nasilja u porodici u slučaju da država ne uspe da ispuni odgovarajuće obaveze u tom kontekstu.

Neni 46 [Mbrotjtja e Pronës]

Cenimi i të drejtës së pronës dhe marrja e licensës

KI185/21, Parashtrues: “CO COLINA” SH.P.K., Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit nr. 06/L-155 për Ndalimin e Lojërave të Fatit dhe Aktgjykimit të Gjykatës Supreme [ARJ.UZVP.nr. 83/2021] të 7 shtatorit 2021

Revokim i licencës para skadimit të afatit përbën “ndërhyrje” në të drejtën në pronë të parashtruesit të kërkesës, të garantuar me nenin 46 të Kushtetutës dhe nenin 1 të Protokollit nr.1 të KEDNJ-së, sepse parashtruesi i kërkesës kishte pritur legjitime që gjatë periudhës për të cilën kishte pasur licencën dhe leje të vlefshmetë punës, bazuar në Ligjin paraprak për Lojërat e Fatit, ai do të mund të ushtronte aktivitetin e tij ekonomik dhe të gëzonte në mënyrë paqësore pronën e tij: shkelje e të drejtave kushtetuese

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me ndërprerjen e ushtrimit të aktivitetit të bastores sportive të parashtruesit të kërkesës, aktivitet ky që ishte ushtruar në bazë të licencave të lëshuara nga Administrata Tatimore e Kosovës sipas Ligjit nr. 04/L-080 për Lojërat e Fatit. Bazuar në këtë të fundit, licenca e fundit që i ishte lëshuar parashtruesit të kërkesës për të ushtruar këtë aktivitet, ishte e vlefshme nga data 8 gusht 2018 deri më 7 gusht 2019. Megjithatë, më 10 maj 2019, hyri në fuqi Ligji nr. 06/L-155 për Ndalimin e Lojërave të Fatit, sipas të cilit, të gjitha lojërat e fatit në territorin e Republikës së Kosovës u mbyllën dhe u ndaluan. Si pasojë dhe në zbatim të Ligjit të lartcekur, Drejtoria e Lojërave të Fatit brenda Administratës Tatimore të Kosovës, kishte

Çlan 46. [Pravo na imovinu]

Povreda prava na imovinu i opoziv radne dozvole

K185/21, Podnosilac zahteva: „CO COLINA“ d.o.o., Zahtev za ocenu ustavnosti Zakona br. 06/L-155 o zabrani igara na sreću i presude [ARJ. UZVP. br. 83/2021] Vrhovnog suda od 7. septembra 2021. godine

Opoziv licence pre isteka roka predstavlja „uplitanje“ u pravo na imovinu podnosioca zahteva, zagarantovano članom 46. Ustava i članom 1. Protokola br. 1. EKLJP-a, jer je podnosilac zahteva imao legitimno očekivanje da bi tokom perioda za koji je imao važeću licencu i radnu dozvolu, na osnovu prethodnog Zakona o igrama na sreću, mogao da obavlja privrednu delatnost i mirno uživa svoju imovinu: povreda ustavnih prava

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja su povezane sa prestankom obavljanja delatnosti sporskog klađenja podnosioca zahteva, koju je obavljao na osnovu licenci koje je izdala Poreska uprava Kosova u skladu sa Zakonom br. 04/L-080 o igrama na sreću. Na osnovu poslednje navedenog, poslednja licenca koja je izdata podnosiocu zahteva za obavljanje ove delatnosti imala je rok važenja od 8. avgusta 2018. godine do 7. avgusta 2019. godine. Međutim, 10. maja 2019. godine, stupio je na snagu Zakon br. 06/L-155 o zabrani igara na sreću, prema kojem su sve igre na sreću na teritoriji Republike Kosovo zatvorene i zabranjene. Kao rezultat toga, a radi primene gore navedenog zakona, Direkcija za igre na sreću pri Poreskoj upravi Kosova je obavestila podnosioca zahteva o ukidanju njegove poslovne licence sa trenutnim dejstvom, odnosno od 10. maja 2019. godine, to jest pre

njoftuar parashtruesin e kërkesës për revokimin e licencës së biznesit të tij, me efekt të menjëhershëm, përkatësisht nga 10 maji 2019, pra para skadimit të saj më 7 gusht 2019. Ndaj Njoftimit për revokim të licencës dhe pas refuzimit të ankesës nga Administrata Tatimore e Kosovës, parashtruesi i kërkesës dorëzoi padi për konflikt administrativ në Gjykatën Themelore, duke kërkuar anulimin e Njoftimit për revokim të licencës me pretendimin se, mes tjerash, (i) si rezultat i revokimit të licencës para afatit të skadimit atij i ishte cenuar e drejta në pronë sipas nenit 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës; (ii) se i njëjti, përkatësisht Njoftimi ishte i bazuar në Ligjin për Ndalimin e Lojërave të Fatit, duke pretenduar se ky i fundit ishte në kundërshtim me Kushtetutën; si dhe (iii) i propozoi Gjykatës Themelore që nëse e njëjta kishte dyshime lidhur me kushtetutshmërinë e këtij Ligji, t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese përmes procedurës së “kontrollit incidental” bazuar në paragrafin 8 të nenit 113 [Jurisdiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës. Parashtruesi i kërkesës, paralelisht me paraqitjen e padisë së lartcekur, iu drejtua edhe Gjykatës Kushtetuese, duke pretenduar se Ligji për Ndalimin e Lojërave të Fatit afektonte drejtpërdrejtë të drejtat e tij dhe ishte në kundërshtim me nenin 46 të Kushtetutës, duke kërkuar shfuqizimin e të njëjtit. Gjykata Kushtetuese, në rastin KI136/19 e kishte shpallur të papranueshme kërkesën e parashtruesit të kërkesës, duke konstatuar se e njëjta është e parakohshme, për faktin se parashtruesi i kërkesës kishte filluar procedurat gjyqësore në lidhje me Njoftimin për revokim të licencës.

Përgjatë zhvillimit të procedurës në gjykatat e rregullta, Gjykata Themelore e refuzoi si të pabazuar padinë e parashtruesit të kërkesës lidhur me revokimin e licencës nga Administrata Tatimore e Kosovës, duke arsyetuar se (i) revokimi i licencës ishte i

njenog isteka, 7. avgusta 2019. godine. Protiv obaveštenja o ukidanju licence, a nakon odbijanja žalbe od strane Poreske uprave Kosova, podnosilac zahteva je podneo Osnovnom sudu tužbu za upravni spor, kojom je tražio da se obaveštenje o ukidanju licence poništi, navodeći, između ostalog, (i) da mu je kao rezultat ukidanja licence pre isteka njenog roka povređeno pravo na imovinu iz člana 46. [Zaštita imovine] Ustava; (ii) da je isto, odnosno obaveštenje zasnovano na Zakonu o zabrani igara na sreću, tvrdeći da je ovaj zakon u suprotnosti sa Ustavom; i (iii) predložio Osnovnom sudu da se on, ukoliko ima sumnji u pogledu ustavnosti ovog zakona, obrati Ustavnom sudu putem postupka “incidentalne kontrole” na osnovu stava 8. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava. Podnosilac zahteva se uporedo sa podnošenjem gore navedene tužbe, obratio i Ustavnom sudu tvrdeći da Zakon o zabrani igara na sreću direktno pogađa njegova prava i da je u suprotnosti sa članom 46. Ustava, te zatražio da se isti ukine. Ustavni sud je u slučaju KI136/19 proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim, utvrdivši da je isti preuranjen, zbog činjenice da je podnosilac zahteva pokrenuo sudske postupke u vezi sa obaveštenjem o ukidanju licence.

Tokom vođenja postupka pred redovnim sudovima, Osnovni sud je odbio, kao neosnovanu, tužbu podnosioca zahteva u vezi sa ukidanjem licence od strane Poreske uprave Kosova, obrazloživši (i) da je ukidanje licence zakonito jer je isto zasnovano na Zakonu o zabrani igara na sreću; (ii) da u postupku upravnog spora Osnovni sud ima nadležnost samo da oceni zakonitost akta, a ne i povredu ustavnih prava podnosioca zahteva; i (iii) uprkos navodima podnosioca zahteva o neustavnosti zakona na osnovu kojeg je licenca ukinuta pre isteka roka, nije se obratio Ustavnom sudu putem “incidentalne

ligjshëm pasi i njëjti ishte bazuar në Ligjin për Ndalimin e Lojërave të Fatit; (ii) në procedurën për konflikt administrativ, Gjykata Themelore ka kompetencë vetëm për të vlerësuar ligjshmërinë e aktit dhe jo shkeljen e të drejtave kushtetuese të parashtruesit të kërkesës; dhe (iii) përkundër pretendimeve të parashtruesit të kërkesës për kundër kushtetutshmërinë e Ligjit bazuar në të cilin i ishte revokuar licenca para skadimit të afatit, nuk iu drejtua Gjykatës Kushtetuese përmes “kontrollit incidental”, për të kërkuar vlerësimin e kushtetutshmërisë së dispozitës kontestuese. Gjykata e Apelit dhe ajo Supreme konfirmuan arsyetimin e Gjykatës Themelore.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesi i kërkesës iu drejtua sërish Gjykatës Kushtetuese, duke kërkuar vlerësimin e kushtetutshmërisë së (i) Ligjit për Ndalimin e Lojërave të Fatit; dhe (ii) vendimeve të gjykatave të rregullta, duke pretenduar se i është shkelur e drejta e gëzimit paqësor të pronës sipas nenit 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës dhe nenit 1 (Mbrojtja e Pronës) të Protokollit Nr. 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si rezultat i revokimit të licencës dhe lejes së punës së vlefshme, përkatësisht, ndalimit të menjëhershëm të veprimtarisë ekonomike. Përveç kësaj, parashtruesi i kërkesës pretendoi shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, me arsyetimin se (i) gjykatat e rregullta është dashur që të vlerësojnë pretendimet e tij për shkeljen e së drejtës në pronë si rezultat i Ligjit të kontestuar dhe Njoftimit pasues të ATK-së; ose (ii) në rast dyshimi, t'i drejtohen Gjykatës Kushtetuese për

kontrolle”, kako bi zatražio ocenu ustavnosti osporene odredbe. Apelacioni sud i Vrhovni sud su potvrdili obrazloženje Osnovnog suda.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva se ponovo obratio Ustavnom sudu, tražeći ocenu ustavnosti (i) Zakona o zabrani igara na sreću; i (ii) odluka redovnih sudova, tvrdeći da mu je povređeno pravo na neometano uživanje imovine iz člana 46. [Zaštita imovine] Ustava i člana 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao rezultat ukidanja važeće licence i dozvole za rad, odnosno trenutne zabrane privredne delatnosti. Pored toga, podnosilac zahteva je naveo da je došlo do povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovanog članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, sa obrazloženjem (i) da su redovni sudovi morali da ocene njegove navode o povredi prava na imovinu kao rezultat osporenog zakona i naknadnog obaveštenja PUK-a; ili (ii) da se u slučaju sumnje, obrati Ustavnom sudu kako bi zatražio ocenu ustavnosti Zakona o zabrani igara na sreću.

Nalazi Suda

Što se tiče ocene ustavnosti Zakona o zabrani igara na sreću, Sud je ocenio da je prema njegovoj sudskoj praksi i sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, za direktno osporavanje zakona pred Ustavnim sudom, između ostalog, potrebno da je podnosilac zahteva direktno pogođen zakonom o kome je reč i da ne postoji međuakt, odnosno mera primene od strane javnog organa u vezi sa predmetnim zakonom. S tim u vezi, Sud je pozivajući se na svoju odluku iz 2019. godine u vezi sa podnosiocem zahteva, odnosno rešenje o neprihvatljivosti u slučaju KI136/19, ponovo

të kërkuar vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit për Ndalimin e Lojërave të Fatit.

Gjetjet e Gjykatës

Sa i përket vlerësimin të kushtetutshmërisë së Ligjit për Ndalimin e Lojërave të Fatit, Gjykata vlerësoi se, sipas praktikës së saj gjyqësore dhe asaj të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, për të kontestuar një ligj drejtpërdrejtë në Gjykatën Kushtetuese, mes tjerash, është e nevojshme që parashtruesi i kërkesës të jetë drejtpërsëdrejti i afektuar nga ligji në fjalë dhe që të mos ketë akt të ndërmjetëm, përkatësisht masë zbatuese nga autoriteti publik lidhur me ligjin në fjalë. Lidhur me këtë, Gjykata duke u referuar në vendimmarrjen e saj të vitit 2019 përkitazi me parashtruesin e kërkesës, përkatësisht Aktvendimin për papranueshmëri në rastin KI136/19, ritheksoi se, në rastin konkret kishte ekzistuar një masë zbatuese lidhur me Ligjin në fjalë, përkatësisht, Njoftimi i Administratës Tatimore, përmes së cilit ishte revokuar licenca e parashtruesit të kërkesës para skadimit të afatit të saj, dhe të cilën parashtruesi i kërkesës e kishte kontestuar në gjykata të rregullta. Andaj, në këto rrethana, Gjykata theksoi se e njëjta, në mungesë të një pale të autorizuar për të kontestuar kushtetutshmërinë e ligjit në mënyrë të drejtpërdrejtë në Gjykatën Kushtetutës, nuk mund të shqyrtojë kushtetutshmërinë e Ligjit për Lojërat e Fatit, por vetëm kushtetutshmërinë e vendimeve gjyqësore lidhur me revokimin e licencës së parashtruesit të kërkesës.

Në kontekst të vlerësimin të kushtetutshmërisë së vendimeve të gjykatave të rregullta, Gjykata konstatoi së të njëjtat ishin nxjerrë në kundërshtim me (i) nenin 46 të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; dhe (ii) nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Përkitazi me shkeljen e konstatuar

naglasio da je u konkretnom slučaju postojala mera primene u vezi sa predmetnim zakonom, odnosno obaveštenje Poreske uprave kojim je ukinuta licenca podnosioca zahteva pre isteka njenog roka, i koje je podnosilac zahteva osporio pred redovnim sudovima. Shodno tome, Sud je u ovim okolnostima naglasio da zbog nepostojanja stranke koja je ovlašćena da direktno pred Sudom ospori ustavnost zakona, ne može da razmotri ustavnost Zakona o igrama na sreću, već samo ustavnost sudskih odluka u vezi sa ukidanjem licence podnosioca zahteva.

U kontekstu ocene ustavnosti odluka redovnih sudova, Sud je utvrdio da su iste donete u suprotnosti sa (i) članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima; i (ii) članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Kada je reč o utvrđenoj povredi u odnosu na član 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima, Sud je naglasio da prema njegovoj praksi i praksi Evropskog suda za ljudska prava, prilikom ocene gore navedenih povreda, mora prvo da utvrdi da li je osporenim aktima, odnosno odlukama redovnih sudova (i) došlo do “mešanja” u pravo na neometano uživanje imovine u okolnostima podnosioca zahteva i, ako je to slučaj, da oceni da li je predmetno “mešanje” (i) “propisano zakonom”; (iii) težilo “legitimnom cilju”; i (iv) bilo “srazmerno”. U tom kontekstu, Sud je naglasio da je ukidanjem važeće licence putem obaveštenja Poreske uprave Kosova, došlo do “mešanja” u pravo na imovinu podnosioca zahteva, jer na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, “licenca” predstavlja “imovinu” u smislu člana 46. Ustava i člana 1. Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Nadalje, Sud je takođe razjasnio da je “mešanje” koje je nastupilo kao rezultat

lidhur me nenin 46 të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata theksoi që, sipas praktikës së saj dhe asaj të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në vlerësimin e shkeljeve të lartcekura, fillimisht duhet të përcaktojë, nëse përmes akteve të kontestuara, përkatësisht vendimeve të gjykatave të rregullta (i) ka pasur “*ndërrhyrje*” në të drejtën për gëzim paqësor të pronës në rrethanat e parashtruesit të kërkesës, dhe nëse ky ishte rasti, të vlerësojë nëse “*ndërrhyrja*” përkatëse është (ii) e “*përcaktuar me ligj*”; (iii) ka ndjekur një “*qëllim legjitim*”; si dhe (iv) është “*proporcionale*”. Në këtë kontekst, Gjykata theksoi se me revokimin e licencës së vlefshme përmes Njoftimit të Administratës Tatimore të Kosovës, ka pasur “*ndërrhyrje*” në të drejtën e pronës së parashtruesit të kërkesës, sepse bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, “*licenca*” përbën “*pronë*” për qëllime të nenit 46 të Kushtetutës dhe nenit 1 të Protokollit nr.1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Më tej, Gjykata gjithashtu sqaroi që “*ndërrhyrja*” që kishte rezultuar si rezultat i vendimeve të gjykatave të rregullta, (i) ishte “*përcaktuar me ligj*”, përkatësisht në Ligjin për Ndërrprerjen e Lojërave të Fatit; dhe (ii) ndiqte një “*qëllim legjitim*”, megjithatë (iii) nuk ishte “*proporcionale*”, sepse parashtruesi i kërkesës, bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ndër tjerash, kishte pritur legjitime që gjatë periudhës për të cilën kishte pasur licencën dhe lejen e punës së vlefshme, bazuar në Ligjin paraprak për Lojërat e Fatit, ai do të mund të ushtronte aktivitetin e tij ekonomik dhe të gëzonte në mënyrë paqësore pronën e tij. Ndërsa, përkitazi me shkeljen e konstatuar lidhur me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata, ndër të tjera, theksoi se në

odluka redovnih sudova, (i) bilo “propisano zakonom”, odnosno Zakonom o zabrani igara na sreću; i (ii) težilo “legitimnom cilju”, ali (iii) nije bilo “srazmerno”, jer je podnosilac zahteva, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, između ostalog, imao legitimno očekivanje da će tokom perioda za koji je imao važeću licencu i dozvolu za rad na osnovu ranijeg Zakona o igrama na sreću, biti u mogućnosti da obavlja svoju privrednu delatnost i da neometano uživa svoju imovinu. Što se pak tiče utvrđene povrede u odnosu na član 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Sud je, između ostalog, naglasio da u suprotnosti sa garancijama sadržanim u gore navedenim članovima, redovni sudovi, (i) nisu primenili ustavne garancije prilikom ocene zakonitosti ukidanja važeće licence podnosioca zahteva, odnosno relevantnih navoda o povredi prava na imovinu zagarantovanog Ustavom; a štaviše, (ii) nisu pružili ni adekvatno obrazloženje o neupućivanju pitanja Ustavnom sudu za ocenu ustavnosti osporenog zakona, uprkos konstantnim zahtevima podnosioca.

Na kraju, a u vezi sa dejstvom ove presude, Sud je naglasio da, u interesu pravne sigurnosti, ova presuda proizvodi pravno dejstvo samo između stranaka u postupku i da ne može proizvesti retroaktivno pravno dejstvo u odnosu na druga fizička i pravna lica koja su eventualno obavljala delatnost igara na sreću na osnovu Zakona o igrama na sreću. Sud je dalje naglasio da podnosilac zahteva u postupku pred redovnim sudovima može tražiti pravičnu naknadu zbog povrede ustavnih prava koja je utvrđena ovom presudom, uključujući i eventualnu naknadu za vreme dok je podnosilac zahteva imao važeću licencu, odnosno od 10. maja 2019. godine, kada je počelo dejstvo ukidanja licence do 9. avgusta 2019. godine, kada bi istekla

kundërshtim me garancitë që ngërthejnë nenet e lartcekura, gjykatat e rregullta (i) nuk kishin zbatuar garancitë kushtetuese në vlerësimin e ligjshmërisë së revokimit të licencës së vlefshme të parashtruesit të kërkesës, përkatësisht pretendimeve përkatëse për shkeljen e të drejtës në pronë siç është e garantuar me Kushtetutë; dhe për më tepër, (ii) nuk kishin dhënë arsytim adekuat për mos-referim të çështjes në Gjykatën Kushtetuese për vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit kontestues, përkundër kërkesave të vazhdueshme të parashtruesit të kërkesës.

Në fund, dhe përkitazi me efektin e këtij Aktgjykimi, Gjykata theksoi se, në interes të sigurisë juridike, ky Aktgjykim prodhon efekt juridik vetëm ndërmjet palëve në procedurë dhe nuk mund të prodhojë efekt prapaveprues juridik lidhur me personat e tjerë fizikë dhe juridikë që mund të kenë ushtruar veprimtarinë e lojërave të fatit bazuar në Ligjin për Lojërat e Fatit. Gjykata më tej theksoi se, parashtruesi i kërkesës në procedurën pranë gjykatave të rregullta mund të kërkojë kompensim të drejtë për shkeljen e të drejtave kushtetuese të konstatuara përmes këtij Aktgjykimi, përfshirë kompensimin e mundshëm për kohëzgjatjen sa parashtruesi i kërkesës kishte licencë të vlefshme, pra nga data 10 maj 2019, kur kishte filluar efekti i revokimit të licencës, deri më 9 gusht 2019, kur skadonte licenca e parashtruesit të kërkesës për të ushtruar veprimtarinë e tij, bazuar në ligjin paraprak, përkatësisht Ligjin për Lojërat e Fatit.

Përfundimi

Përfundimisht, bazuar edhe në sqarimet e dhëna në Aktgjykimin e publikuar, Gjykata konstatoi se, Aktgjykimi [ARJ. UZVP. nr. 83/2021] i Gjykatës Supreme, i 7 shtatorit 2021, në lidhje me Aktgjykimin [AA. nr. 242/2021] të Gjykatës së Apelit, të 8 qershorit 2021, dhe Aktgjykimin [A. nr. 1861/21] e Gjykatës Themelore në Prishtinë të 9 shkurtit 2021, nuk

licenca podnosioca zahteva za obavljanje njegove delatnosti na osnovu ranijeg zakona, odnosno Zakona o igrama na sreću.

Zaključak

Konačno, i na osnovu pojašnjenja koja su data u objavljenj presudi, Sud je utvrdio da presuda [ARJ. UZVP. br. 83/2021] Vrhovnog suda od 7. septembra 2021. godine u vezi sa presudom [AA. br. 242/2021] Apelacionog suda od 8. juna 2021. godine i presudom [A. br. 1861/21] Osnovnog suda u Prištini od 9. februara 2021. godine, nisu u saglasnosti sa (i) članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima; i (ii) članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima i da se iste, kao takve, ukidaju.

janë në përputhshmëri me (i) nenin 46 [Mbrojtja e Pronës] të Kushtetutës në lidhje me nenin 1 të Protokollit nr. 1 (Mbrojtja e pronës) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; si dhe (ii) nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E Drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dhe se të njëjtat, si të tilla, shfuqizohen.